

Sąjūdžio suvažiavime – nueitas kelias ir šiandienos įvykiai

Birželio 3-ioji – Sąjūdžio diena. Sąjūdžio iniciatyvinės grupės nariai susirinkime Vingio parke 1988 metų liepos 9-ąją. **ELTOS** nuotr.

Vilnius, birželio 1 d. (ELTA) – Su dainomis ir pakylėta nuotaika, tačiau su nerimu dėl Lietuvos ateities – taip po šv. Mišių arkikatedroje ir po iškilmingo atminimo lentos atidengimo į Nacionalinį dramos teatrą rinkosi Lietuvos Sąjūdžio 11-ojo suvažiavimo dalyviai.

Kalbą sakęs Sąjūdžio garbės pirmininkas Vytautas Landsbergis kvietė keistis ir imtis darbo, kad „sąžinių tuštėjimo metas“ baigtųsi.

Visuomeninė organizacija, prieš 20 metų – 1988-ųjų birželio 3-iąją – pradėjusi kovą už Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą, dabar vienija

apie 3 tūkst. narių.

Susirinkusius į suvažiavimą pasveikino kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Tarp garbės svečių – generolas Jonas Kronkaitis, Sąjūdžio veteranas Bronius Genzelis, Tėvynės sąjungos pirmininkas Andrius Kubilius, keli Seimo nariai.

Suvažiavimo dalyviai ne tik prisiminė Sąjūdžio įsikūrimą ir jo nueitą kelią, bet ir aptarė svarbiausias šių dienų problemas.

Sąjūdžio garbės pirmininkas europarlamentaras V. Landsbergis apžvelgė Lietuvos nueitą kelią, nepasiektus tikslus, politikų klaidas, nesantai-

ką tarp žmonių, vertybių nebuvimą. Gausių plojimų sulaukė profesoriaus mintis, kad geresnis gyvenimas ateis tik tada, kai lietuviai bus geresni.

Sąjūdžio tarybos pirmininkas Rytas Kupčinskas kaip didžiausią šios dienos skaudulį įvardijo infliaciją ir dėl to sunkėjantį žmonių gyvenimą. Kritikos kliuvo teismų sistemai, nuo žmonių nutolusiai valdžiai, švietimo, sveikatos pertvarkoms. O į daugelio klausimą, ar Sąjūdis reikalingas šiandien, atsakė, kad Sąjūdis yra nuolatinis tautos judėjimas.

Suvažiavimo dalyviai taip pat priėmė rezoliuciją dėl politinės ir ekonominės padėties šalyje, kritikos sulaukusios žemės pertvarkos, teismų sistemos pertvarkymo, Lietuvos istorijos faktų iškraipymo ir kitų svarbių klausimų.

Lietuvos Sąjūdžio įsikūrimo data laikoma 1988-ųjų birželio 3 d., kuomet Vilniaus mokslų akademijos salėje susirinkę 500 mokslininkų, intelektualų ir visuomenės veikėjų išrinko 35 žmonių iniciatyvinę grupę. Steigiamasis Sąjūdžio suvažiavimas įvyko tą pačių spalio pabaigoje.

Iš pradžių Sąjūdis skelbė kultūrinio atgimimo, demokratizavimo ir ekonominio savarankiškumo siekius. Būtent Sąjūdžio deputatų balsai Aukščiausiojoje Taryboje nulėmė Nepriklausomos valstybės atkūrimo akto priėmimą 1990-ųjų kovo 11-ąją.

Lietuvos Sąjūdis planuoja rudenį dalyvauti Seimo rinkimuose.

Pasiūlyti Aukščiausiojo Teismo teisėjai

Vilnius, birželio 2 d. (BNS) – Prezidentas Valdas Adamkus pasirašė dekretą, kuriuo teikia Seimui kandidatų dirbti Aukščiausiajame Teisme (AT).

Prezidentas Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjais siūlo skirti Apeliacinio teismo teisėjus Dalią Bajerčiūtę, Tomą Šeškauską ir Vilniaus apygardos teismo teisėją Vladislovą Ranonį. Šiuos kandidatus į teisėjus V. Adamkus pasirinko po susitikimų su visais siūlomais kandidatais, jų galimam paskyrimui į šias pareigas pritarė ir Teisėjų taryba.

Parlamentui pritarus prezidento pasirinktoms kandidatūroms, bus visiškai sudarytas Aukščiausiojo Teismo teisėjų korpusas. Gegužę Seimas pritarė prezidento V. Adamkaus pasiūlytų kitų trijų teisėjų kandidatūroms, kurie dirbs Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriuje. Šio skyriaus teisėjais paskirti Gražina Davidonienė, Birutė Janavičiūtė ir Vincas Verseckas.

Pagal Konstituciją, Aukščiausiajam Teismui teisėjus skiria Seimas prezidento teikimu. Teisėjai, atitinkantys kvalifikacinius reikalavimus, patys registruojasi Teisėjų karjeros siekiančių asmenų sąrašą ir tokiu būdu praneša apie ketinimus užimti Aukščiausiojo Teismo teisėjų pareigas.

PERIODICALS

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 06-02-08

Šiame numeryje:

- Sveikatos klausimais. Salmoneliozė (p. 2)
- Po 20 metų: „Sąjūdis“ Klaipėdoje (p. 3, 9)
- Telkiniuose. Prisiminimus apie kun. Ylą papildant (p. 4)
- Šokio kūry (p. 5)
- Lietuvos savaitė (p. 6)
- Metinis TF susirinkimas (p. 8)
- Lydi šventadienis (p. 8)
- Ar Baltijos kraštai – tik Rusijos langas į Vakarus? (1) (p. 9)
- R. Rudaitienės dovana Lietuvos švietimui (p. 10)

Valiutų santykis
1 USD — 2.22 LT
1 EUR — 3.45 LT

Nyderlandų Karalystės dovana – nauja tulpių veislė

Nauja tulpių veislė pavadinta Almos Adamkienės vardu. **ELTOS** nuotr.

Vilnius, birželio 2 d. (BNS) – Nauja tulpių veislė, kuri Lietuvai bu-

vo padovanota Nyderlandų karalienės Beatrix apsilankymo proga, pavadinta pirmosios šalies ponios Almos Adamkienės vardu.

Naują tulpių veislę A. Adamkieni pristatė Nyderlandų ambasadorė Annemieke Ruigrok. Šios prieš savaitę pasodintos gėlės šiuo metu žydi prezidento rūmų parke.

„Už jūsų ilgametę paramą Lietuvai, už dabartinius darbus, už paramą Lietuvos vaikams nusprendėme šią naują veislę pavadinti Almos Adamkienės vardu“, – kreipdamasi į pirmąją šalies poniją kalbėjo A. Ruigrok.

Pasak A. Adamkienės, tulpės yra vienos mėgstamiausių jos gėlių. Anot prezidento žmonos, tai, kad nauja tulpių veislė bus pavadinta jos vardu, buvo maloni staigmena.

Prezidentūrai dovanotos tulpės – Nyderlandų draugiškumo ženklas Lietuvos prezidentui Valdui Adamkui ir A. Adamkieni prieš karalienės apsilankymą. Monarchė Lietuvoje lankysis birželio 24-26 dienomis.

DRAUGAS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL.: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • WWW.DRAUGAS.ORG

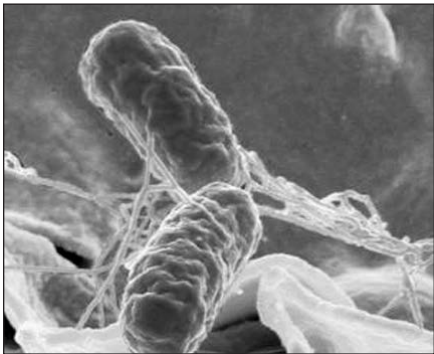
SVEIKATOS KLAUSIMAI

ŪMI INFEKcinė LIGA – SALMONELIOZė

Skaitytoja Ramunė Miliauskienė prašo plačiau paaiškinti apie salmoneliozę. Kaip ja susergama, kokie pirmieji požymiai, kada kreiptis pas gydytoją, kaip išvengti šios ligos?

Atsako
gyd. **O. RADZEVIČIENĖ**

Salmoneliozė – ūmi infekcinė liga, kurią sukelia į virškinimo sistemą su maistu patekusios salmonelių grupės priklausančios bakterijos ar jų toksinai (nuodai). Salmonelioze susergama suvalgius salmonelėmis užterštų ir termiškai neapdorotų maisto produktų. Dažniausiai salmonelių pasitaiko žaliuose kiaušiniuose, termiškai neapdorotoje mėsoje, paukštienoje, ypač kepenyse, taip pat žuvyje. Salmonelioze galima užsikrėsti ir per įvairias gyvūnų fekalijomis užterštas daržoves.

Salmonelos bakterijos

Pagrindinis infekcijos šaltinis yra laukiniai bei naminiai gyvūnai ir paukščiai. Salmonelės patenka į aplinką su šių gyvūnų fekalijomis. Sergantis žmogus taip pat gali būti infekcijos šaltinis. Amerikos infekcinių ligų kontrolės centras užregistravo 28 salmoneliozės atvejus, kai žmonės užsikrėtė šia liga nuo namuose auginamų pelių, žiurkių bei žiurkėnų. Septyni iš susirgusiųjų buvo vaikai. Manoma, kad gyvatės, vėžliai ir ežiai taip pat gali būti salmoneliozės užkrato šaltiniai. Ligos bakterijų savo žarnyne gali turėti triušiai, jūrų kiaulytės, todėl labai svarbu asmeninė higiena. Tėvai privalo mokyti vaikučius, pasidžiaugus savo augintiniais, taip pat palietus narvelius, kuriuose laikomi gyvūnai kruopščiai nusiplauti rankutes.

Salmonelės yra jautrios karščiui, esant 80 laipsnių Celsijaus temperatūrai jos žūva per 10 minučių, tačiau jos atsparios išdžiūvimui ir

šalčiui. Salmonelės ilgai išlieka gyvybingos užšaldytoje mėsoje, o atšildžius pradeda dauginis. Palanki temperatūra yra 20–40 laipsnių Celsijaus.

Salmonelioze dažnai susserga grupė žmonių, valgiusi tą patį salmonelėmis užkrėtą maistą. Ši liga dažniau pasitaiko vasarą. Ligos simptomai pasireiškia po 12–72 val. po užsikrėtimo. Liga apytikriai trunka 4–7 dienas ir daugelis pasveiksta be specifinio gydymo. Sunkesnė ligos eiga būna kūdikiams, mažiems vaikams, pagyvenusiems žmonėms ir asmenims su nusilpusia imunine sistema.

Patekusi į organizmą salmonelės bakterija išskiria nuodus (toksinus), kurie sutrikdo virškinamo trakto funkciją, prasiskverbia į limfinę sistemą, sukelia organizmo intoksikaciją (apsinuodijimą). Kliniškai liga pasireiškia pykinimu, dažnu vėmimu, dažnu viduriavimu vandeninomis, dvokiančiomis, iki 15 kartų per dieną išmatomis. Salmoneliozei būdingi pilvo skausmai, aukšta temperatūra, šaltkrėtis, galvos, raumenų skausmai, retas šlapinimasis, liežuvio ir burnos sausumas, o taip pat sumažėjęs odos elastingumas.

Dažnai vemiant ir viduriuojant, žmogaus organizmas netenka daug skysčių, sutrinka inkstų veikla, didėja nuodingų medžiagų kiekis, gali prasidėti traukuliai, žmogus gali netekti sąmonės ir net mirti.

Jei ligos simptomai ne itin ryškūs, bendra būklė nebloga, galima ligoniui duoti gerti daug skysčių. Tinka sultinys, nuskaidrintos sultys, nesaldinta arbata, specialūs, vaistinėse parduodami druskiniai (elektrolitų) tirpalai. Jei sutrikusi skrandžio veikla, reikia vengti pieno ir jo produktų. Viduriavimui susilpnėjus, galima pradėti valgyti džiovėsius, avižų kisielius, morkų – ryžių košes. Būtina nepamiršti probiotikų. Tai „gerosios bakterijos“ (*acidophilus* ir *bifidum* bakterijos), kurios stiprina imuninę sistemą, saugo nuo uždegimų ir žarnyno sutrikimų.

Gydytojo konsultacija būtina, kai viduriavimas užsitęsia daugiau nei 2 paras, kai išmatose yra kraujo, gleivių, kai temperatūra laikosi daugiau nei 38 laipsniai, kai atsiranda

Norint nesusirgti salmonelioze, reikia tinkamai ruošti ir tvarkingai laikyti paruoštą maistą, o taip pat laikytis maisto produktų laikymo higieninių reikalavimų.

stiprūs pilvo skausmai, o taip pat vystosi dehidratacija, kuriai būdingas ypatingas troškulys, burnos sausumas, susiraukšlėjusi oda.

Esant sunkiai būklei, reikalinga gydytojo pagalba, kuri suteikiama ligoninėje. Šiuo atveju į veną leidžiami specialūs druskiniai tirpalai atstatyti prarastam skysčių kiekiui, o taip pat sumažinti apsinuodijimą. Taip pat atliekami kraujo, šlapimo, išmatų, vėmalų tyrimai patvirtinti diagnozei, nustatyti sukėlėjo jautrumą antibiotikams. Salmoneliozė yra ūmi infekcinė liga, todėl ją išgydžius, liekamųjų reiškinių nelieka, bet kurį laiką reikia prisilaikyti dietos ir vartoti probiotikus.

Apsisaugoti nuo salmoneliozės skiepijimo nėra. Išvada – norint nesirgti salmonelioze, reikia tinkamai ruošti ir tvarkingai laikyti paruoštą maistą, o taip pat laikytis maisto produktų laikymo higieninių reikalavimų. Kadangi pasitaiko užsikrėtimo atvejų nuo kiaušinių, perkant juos, reikia atkreipti dėmesį į išpardavimo datą. Prieš verdant ar kepančią kiaušinius, reikia gerai juos nuplauti karštu vandeniu, naudojant kempinėlę, ir reikia atsimentinti, kad kiaušinio vidus nebūna užkrėstas salmonelėmis, nes bakterijos laikosi ant lukšto. Tik pažeidus lukštą, jos patenka į kiaušinio vidų. Kiaušinius virti patariama 5 min., kepančią – apkepti iš abiejų pusių. Išvirtus kiaušinius suvartoti nedelsiant. Nelaikyti išvirtų šiltų kiaušinių ilgiau nei 2 val. kambario temperatūroje, jiems atvėsus tuoj pat dėti į šaldytuvą. Vasaros metu vengti žalios ar nepakankamai termiškai apdorotos mėsos, gaminių iš maltos mėsos, paštetų, blynelių su mėsa, tortų ir pyragėlių, kuriems gaminti buvo naudojami žali kiaušiniai. Patariama negerti nevirinto ar nepasterizuoto pieno.

Parsineštą iš parduotuvės mėsą

nedelsiant dėkite į šaldytuvą, kad išvengtumėte bakterijų dauginimosi. Prieš gaminant vištieną ar kitą mėsą būtina ją nuplauti, o po to gerai išvirti ar iškepti. Prieš vartojant šaldytuve laikytus gaminius, bent 10 minučių pakaitinti 70 laipsnių temperatūroje. Stipriai užšaldytus produktus, atšildykite šaldytuve, o ne kambario temperatūroje.

Jei laikysimės šių reikalavimų, išvengsime nemalonios ligos – salmoneliozės. Tad būkime sveiki!

DRAUGAS (USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589. Tel.: 773-585-9500.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$150.00.

Postmaster: Send address changes to

**Draugas – 4545 W. 63rd Street,
Chicago, IL 60629-5589.**

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesunūčiame. Prie pavardės ir adreso, siųsdami laikraštį pažymime, iki kada prenumerata galioja.

Draugo prenumerata yra mokama iš anksto.

JAV

Metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00
Pirma klase: kasdien \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD)

Metams \$215.00 • 1/2 metų \$130.00
• 3 mėn. \$100.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis

Oro paštu

Metams \$600.00 • 1/2 metų \$300.00
| Lietuvą reguliariu paštu

Metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA:

JAV

Metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00
• 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD)

Metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00
• 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis

Oro paštu

Metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00
| Lietuvą reguliariu paštu

Metams \$70.00

Vyriausia redaktorė – Dalia Cidzikaitė
redakcija@draugas.org

Kultūrinio šeštadieninio priedo redaktorė –
Aldona Žemaitytė

aldaze@gmail.com

Moderatorius – kun. Viktoras Rimšelis

- Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos, gavus prašymą, ką nors skelbti.
- Redakcija straipsnius taiso savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

El-paštas:

rastine@draugas.org

skelbimai@draugas.org

administracija@draugas.org

JAV LB SOCIALINIŲ REIKALŲ TARYBOS

PAGUODOS TELEFONAS
1-866-438-7400

Konfidencialumas
užtikrinamas

Skambinkite nemokamai
kiekvieną ketvirtadienį,
nuo 6 val. v. iki 9 val. v.

„DRAUGAS“ informuoja, „DRAUGAS“ formuoja; „DRAUGAS“: išeivijos ir Lietuvos jungtis;
„DRAUGAS“ lietuvių švyturys ir sargas! Prenumeruokime ir skaitykime „DRAUGĄ“!

www.draugas.org

PO 20 METŲ: „SAJŪDIS” KLAIPĖDOJE

Birželio 3 d. paskelbta „Sajūdžio” diena

GYGANTAS VAREIKIS

Kaip ir visoje Lietuvoje, Klaipėdoje iki 1988 m. vasaros pradžia tekėjo įprastu rimtu. Atrodo, daugelis lietuvių, įpratusių prie politinių potvynių ir atoslūgių Maskvoje, laukė, kuo pasibaigs Gorbačiovo bandymas. O kas bus, jeigu, kaip būdavo anksčiau, ten, Maskvoje, persigalvos, partijos kryptis pasikeis, o „drąsuoliams” vėliau teks atsakyti? Ne, mes dar geriau palauksime... Tų drąsesnių, kaip parodė 1987 m. rugpjūčio 23 d. vykęs mitingas prie Adomo Mickevičiaus paminklo, nebuvo daug.

Tautinio atgimimo idėjos Klaipėdoje skleidėsi silpniau negu sostinėje. Gausi rusakalbių bendruomenė vyravo jūrinėse organizacijose ir uoste. Klaipėdos inteligentijos, kuri neturėjo ilgamečių tarpusavio bendravimo ryšių, laikysena buvo pasyvi. Nebuvo iš kur atsirasti kolektyvinio bendrumo ryšių mieste, kuriame pasibaigus karui gyventojų buvo vos kelios dešimtys, o spurtus mechanizmas gyventojų priaugis gilesnio tarpusavio pasitikėjimo ryšių nekūrė.

Kultūrinis ir intelektualinis gyvenimas mieste buvo menkas. Praeitais Klaipėdoje buvo rūpestingai rami: nebeliko senųjų gatvių pavadinimų ir paminklų, po nakties iš miesto kraštovaizdžio išnykdavo originali mūro siena ar senamiesčio detalė. Nebuvo čia istorinių šaknų, nebuvo gilesnės intelektualinės tradicijos kaip Vilniuje, nebuvo ir tokio tautinio atsparumo kaip Kaune.

Pamažu gausėjant inteligentijai ir kuriantis aukštųjų mokyklų skyriams, terpė tautinių idėjų priėmimui tarp lietuvių buvo sukurta. Rusakalbiams klaipėdiečiams tokie dalykai nerūpėjo. Geriausiu atveju, nes dažnai lietuviai buvo įžeidinėjami vien todėl, kad vartoja lietuvių kalbą („kalbėkite žmogiška kalba”). Imperinis kūdikis – „Jedinstvo” organizacija, žaisdami paprastų žmonių jausmais ir baimėmis, buvo susisukusi lizdus Klaipėdos uosto struktūrose ir rusakalbių mokyklose.

Naujos permainingos Klaipėdoje pavelkė anksčiau nei kitur Lietuvoje. 1987 m. vasarą Lietuvos komunistų partijos vadovybė leido perduoti filharmonijos pastatą, kuris buvo atimtas iš tikinčiųjų 1961 m. katalikų bendruomenei. Atrodytų, klausimas išspręstas. Komunistai atėmė, komunistai ir atidavė, bet tai jau buvo ženklas, kad bręsta kažkas nauja.

Tačiau iki atšilimo dar buvo toli. 1987 m. rugpjūtį Lietuvos laisvės lyga Vilniuje prie Adomo Mickevičiaus paminklo pagerbė sovietinio teroro aukas. Prasidėjo represijos ir puolimas prieš, anot komunistinių laikraščių, „nacionalistinio sambūrio organizatorius” bei „naujojo gyvenimo ir mūsų ateities priešininkus”. „Klaipėdos” laikraštyje pasirodė minėjimą smerkiantys straipsniai. Ak, jeigu jų autoriai būtų žinoję, kad nepraeis nė metai ir visas apsisvers antraip... Bet kas tada galėjo žinoti? Net „Gimtojo karšto” vyriausiasis redaktorius Algimantas Čekuolis rašė, kad „šis įvykis netaps nei žymia data, nei koku nors posūkio tašku”.

1988 m. vasario 16 d. mieste būdėjo kariškiai, milicininkai, draugovinkai iš darbo kolektyvų, kad

„nacionalistai” neiškeltų trispalvės vėliavos, buvo organizuojami protesto prieš JAV prezidento Ronald Reagan telegramą, sveikinančią lietuvių su nepriklausomybės 80-mečiu, susirinkimai. Tačiau tų metų pavasarį padvelkė ir nauji vėjai. Balandžio mėnesį filosofas Arvydas Juozaitis Lietuvos dailininkų sąjungoje perskaitytoje paskaitoje „Politinė kultūra ir Lietuva” pabrėžė vasario 16 dienos reikšmę Lietuvai. Birželio 3 d. į Mokslo akademijos salę susirinko „Sajūdžio” iniciatyvinės grupės kūrėjai.

Svarbiausiu postūmiu Klaipėdoje tapo 1988 m. liepos 6 d., kai Paminklų konservavimo instituto salėje susirinko būsimi sąjūdiečiai. Viešo iniciatyvinės grupės prisistatymo visuomenei data buvo numatyta liepos 10 dieną, kai mieste vyko populiarioji Jūros šventė. Tą dieną Klaipėdoje turėjo vykti ir architektų roko grupės „Antis” vadovaujamo „Roko maršo per Lietuvą” koncertas Vasaros koncertų estradoje.

1988 m. rugsėjo 3 d. visą Lietuvą įtraukė Baltijos jūros apkabinimo akcija, kurios leitmotyvu tapo Baltijos jūros taršos problema, deja, neišspręsta iki šiol. Tada Lietuvos pajūryje susirinko apie 100,000 žmonių. Tų dienų daugiataktantiniai mitingai nebuvo kažkokia ypatinga. Keičiau būtų atrodęs mitingas, kuriame dalyvautų mažiau negu 10 tūkst. žmonių.

Tų pačių metų spalio 10 d. prasidėjo ekologinis žygis Minijos upės baseinu, o gruodžio mėnesį Klaipėdos LPS parėmė žaliųjų kvietimą boikotuoti užterštų pieno produktų pirkimą. Tai buvo naivūs ir poetiški dainuojančios revoliucijos metai, laikai, kai kovotojai prieš alkoholizmą pylė gėrimus į kanalizaciją, kai maldomis ir giesmėmis buvo stabdomi tankai, laikai, kai žmonės skandavo „Gėda! Gėda!” prie ELTOS pastato ir kai tauta buvo suvienyta kaip niekada iki tol ir niekada daugiau po to. Tada visi mes buvome lietuviai.

1988 m. spalio 20 d. Klaipėdoje įvyko išskilmės, skirtos tautinės vėliavos iškėlimui Muzikinio teatro bokšte. To meto fotonuotraukose išliko šviesūs ir gražūs žmonės. Atsidavę ir pasiaukoję. Kaip žmonės Prachos gatvėse prieš 40 metų. Matyt, egzistencinio pasirinkimo būtinybė iškėlė ir paviršių geriausius ir šviesiausius asmenis, kurie yra pasiryžę aukotis. Tokie revoliuciniai įvykiai nuskaidrina veidus. O vėliava, primnanti revoliucinės kaitos metus, plevesuoja iki šiol.

1989 m. kovo 26 d. vykusiuose rinkimuose į Sovietų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos deputatus buvo išrinkti visi trys Klaipėdos „Sajūdžio” kandidatai – V. Čepas, S. Kudrauskas, Z. Šličytė. Šis laimėjimas buvo reikšmingas klaipėdiečių visuomenės nuotaikų barometras, parodęs jos nusistatymą, kokią ateitį Lietuvoje jie norėtų matyti. V. Čepui pralaimėjęs pirmasis partijos komiteto sekretorius A. Baublys (dabar Lietuvos Respublikos konsulas Kaliningrade), paties tada dar „jauno” Algirdo Brazausko buvo atšauktas iš pareigų ir negarbingai sugrįžo į Vilnių.

Nukelta į 9 psl.

PETRAS KATINAS

Bandant atsikratyti bolševikinio palikimo

Pastaruoju metu Rusijoje oficialiajam Krekliui skatinant patriotines, tiksliai sakant, nacionalfašistines nuotaikas, pasipylė raginimai valdžiai parodyti nacionalinį patriotizmą ir meilę Rusijai konkrečiais darbais. Pirmiausia prašoma grąžinti miestų, gyvenviečių ir miestelių, o ypač jų gatvių, senus istorinius pavadinimus. Pavyzdžiui, rengiantis Lenino 138-ojo gimtadienio paminėjimui, netgi Lenino gimtojo miesto meras pasiūlė grąžinti Uljanovsk jo senąjį pavadinimą – Simbirsk. Daugelyje Rusijos regionų renkami parašai kuo greičiau miestams, gatvėms ir aikštėms, pavadintoms žymiausių bolševikų bei teroristų vardais, sugrąžinti jų senuosius pavadinimus. Štai keletas, anot siūlytojų, neatidėliotinų pervadinimų: Kirov sričiai grąžinti Viatka srities (gubernijos) pavadinimą, o Kirov miestui – Viatka miesto vardą; Volgograd pervadinti Carycin, nors vietiniai ir Maskvos komunistai reikalauja grąžinti Volgograd Stalingrad vardą; Leningrad sritį – Sankt Peterburg sritimi; Puškin – Carskoje Selo; Lomonosov – Oranienbaum; Petrodvorec – Peterhof, na, o Kingisep, komunisto, iki šiol bolševikų liaupsinamo suomių tautos priešo ir naikintojo, vardu pavadintą vietovę – pervadinti Jamburg vardu, Maskvos srities miestui Dzeržinski grąžinti Ugreš vardą, Stavropol krašto miestui Budionovsk – Sviatoj Krest (Šventasis kryžius) vardą. Samara srityje Italijos komunistų vado Toljač vardu pavadintą miestą siūloma pervadinti Stavropol prie Volgos, Nižnij Novgorod srityje esantį Dzeržinski keisti į Rastiapin, o Šiaurės žemės archipelagą – Nikolajaus II žeme. Įdomu tai, kad net Kaliningrad sritį siūloma pervadinti Baltijskaja sritimi, o Sovetsk (buvusią Tilžę) – Tilsit. Kitą miestą, po sovietų okupacijos pavadintą Pravdinsk vardu – Frydland.

Pagalina siūloma pervadinti ir daugelį Maskvos metro stočių. Pačioje Maskvoje visuomenė, palaikoma aukštų stačiatikių hierarchų, siekia pirmiausia pervadinti Maskvos „Voikovskaja” metro stotį, pavadintą vieno iš caro Nikolajaus II ir jo šeimos žudikų P. Voikov garbei, Peterburgskaja stotimi, Lenino bibliotekos sustojimą – Biblioteka, Lenino prospektą – Didžiąja Kaluga gatve, Komsomolskaja – Kalančiovskaja, o Leningrado geležinkelio stotį – Nikolajevskaja.

Paradoksas, bet žlugus komunizmui, kaip pažymėjo „Sugrąžinimo” projekto koordinatorius Jurij Bondarenka, daugiau kaip 5 tūkstančiai Rusijos miestų prospektų ir gatvių iki šiol nešioja Lenino vardą: „Pasaulio proletariato vado paminklų yra per 1,800, o biustų – net 20 tūkstančių. Ir visi šie stabai stūkso gyvenviečių ir miestų centruose.” Pasak jo, „ideologiškai užkrėstais” pavadinimais Rusijos miestų, gatvių ir aikščių yra apie 90 proc. Yra miestų, kuriuose nėra nė vienos gatvės, susietos su rusų nekomunistinio laikotarpio istorija ar tradicijomis.

Jeigu apie miestų ir gatvių vardų keitimą kalbama, tai apie sovietinių laikų gamyklų ir fabrikų pavadinimus net negalvojama. Esą, pavadinti juos kitaip nevalia, nes atsirastų ekonominių nuostolių, mat, kol pasaulio prekybininkai, matydami naujus tų fabrikų ar gamyklų ženklus, susigaudys, kas ir kaip, atpigs jų gaminama prekė.

Štai tik keletas tokių kol kas nekeičiamų įmonių pavadinimų: konditerijos gamyklos – Krasnyj oktiabrij, Rot Front, Bolševik; avalynės fabrikas – Paryžskaja komuna; viršutinių drabužių fabrikas – Bolševička; staklių gamykla – Krasnyj proletarij; parfumerijos fabrikas – Novaja zaria; mašinų gamybos fabrikas – Kirovskij zavod ir t.t. Bet tai dar ne visas. Iki šiol leidžiami dienraščiai „Komsomolskaja pravda”, „Moskovskij komсомолец”, „Sovetskij sport” ir kt.

Nestebina, kad daug Rusijos ir SSRS miestų buvo pavadinti Lenino, Stalino, Dzeržinski ar Stalino juokdario, „visasąjunginio seniūno” Kalinin vardu, tačiau keista, jog net visiško SSRS sąstingio laikais buvo bandoma tęsti tokias tradicijas. Štai 1982 m. Naberežnyje Čelny miestas buvo pavadintas Brežnev vardu. Tiesa, M. Gorbačiovo laikais 1988 m. šis vardas buvo panaikintas ir atstatytas senasis. Tais pačiais metais buvo panaikintas ir 1982 m. Rybinsko miestui suteiktas Andropov vardas, o istorinis Samara miestas savo pavadinimą atgavo tik 1990 m. (nuo 1935 m. jis vadinosi Kuibyšev).

Negana to, mirus Brežnev buvo bandymų buvusių SSKP generolų vardais pavadinti karo laivus. Štai 1982 m. didžiausias Sovietų Sąjungoje atominis ledlaužis „Arktika” gavo Brežnev vardą. Po ketverių metų šiam laivui grąžintas senasis pavadinimas, o dabartinis Rusijos šiaurės laivyno flagmanas – atominis raketinis kreiseris, dabar turintis „Petro Didžiojo” vardą, – net iki 1998 m. turėjo kitą – partijos ir KGB veterano J. Andropov vardą.

Valdžia, lyg ir sutikdama su „Sugrąžinimo” projekto siūlymais grąžinti miestams ir gatvėms jų istorinius pavadinimus, atsako, kad toks sprendimas pernelyg brangiai kainuotų valstybei. Esą, reikės keisti žemėlapius, gatvių pavadinimų lenteles, daugybę dokumentų ir t.t. Vien tik vienos Maskvos metro stoties pavadinimo pakeitimas kainuotų mažiausiai 1,5 mln. Rusijos rublių. Galima pridurti, kad pernai Sverdlovsk srities Butkos kaimo gyventojų reikalavimu Karlo Markso gatvė gavo buvusio prezidento Boris Jelcin vardą. Na, o buvusio Rusijos prezidento Vladimir Putin (dabar premjero) šlovei padidinti sulaukiama nemaža raginimų pavadinti jo vardu ne tik gatves ir mokyklas, bet ir statyti jam paminklus, nesvarbu, kad šis nesiruošia išeiti į aną pasaulį. Nieko nuostabaus, juk net ir nepriklausomoje Lietuvoje viena vidurinė mokykla Kaišiadoryse pavadinta A. Brazausko vardu.

LIETUVIŲ TELKINIAI

CLEVELAND, OH

Prisiminimus apie kun. Stasį Ylą papildant

VACYS ROCIŪNAS

Kun. Stasys Yla jo šimtojo gimtadienio proga buvo plačiai ir pagarbiai prisimintas ir už Lietuvos ribų gyvenančių lietuvių. Neatsiliko ir Cleveland Dievo Motinos parapijos savaitinio spalvoto leidinio „Mūsų žingsniai“, redaguojamo parapijos klebono Gedimino Kijausko, SJ ir Nijolės Kersnauskaitės 2008 m. balandžio 1 d. Nr. 2 (529) viršelį puošia kun. Ylos nuotrauka. Įvadiniame žodyje „Šviesi asmenybė“ kun. Kijauskas prisimena tuos laikus, kai dar būdamas studentu Jėzuitų kolegijoje prie Boston susitikdavo su kun. Yla, kuris tuo metu gyveno Putnam, CT. Tuo metu kun. Yla kapelionavo Nekalto Prasidėjimo Marijos seserų vienuolyne. Vedamajame rašoma: „Kiekvieną kartą, kai sutikdavau kun.

Stasį Ylą, išsinešdavau mielą ir šviesų išpūdį“, „organizacinė veikla jam buvo saviėji vandenys“, „išėivijoje jis rado kelią ir pas ateitininkus, ir pas skautus. Jis alsavo dvasine jaunatve ir todėl mokslas jam buvo kelias į žmogaus šviesą, teikiančią pakilesnį tobulumą“.

Cleveland Ateities klubo kun. Ylos sukakties minėjimas įvyko balandžio 13 d. po šv. Mišių Dievo Motinos parapijos salėje. Klubo pirm. Džiugas Staniškis pristatė svečią kalbėtoją iš Lietuvos Gediminą Mikelaitį, renkantį medžiagą apie kun. Ylą numatomam leidiniui. Po paskaitos buvo perskaityti keli sukaktuvininko eilėraščiai. Vytautas Kliorys savo vaizdingu žodžiu papildė G. Mikelaitį išpūdingais prisiminimais, jam dirbant su garbingu sukaktuvininku.

Keturi vaizdeliai iš susitikimų su kun. S. Yla

VYTAS KLIORYS

1. 1969 metai Putnam

Praleidau mėnesį mergaičių stovykloje. Aplink tik moterys (seselių bendruomenė, mergaičių bendrabitis, mergaičių stovykla), vienas vyras. Gedimino pilis: šimtai, jei ne tūkstantčiai valandų darbo.

Kodėl jis tą pilį statė? Nei tuo met, nei dabar atsakymo nežinau.

Tačiau ta pilis primena keletą Ylos bruožų. Viena – jis nebijojo imtis didelių darbų, kurie užtruks ne savaitę, ne mėnesį, ne metus, bet dešimtmetį ar ilgiau. Antra – tai jo užsispyrimas. Jeigu Yla pradės darbą, tai garantuotai ir baigs. Trečia – tai jo didelis fizinis stiprumas. Didelės stiprios rankos, nors jis neaukšto ūgio, bet ypatingai raumeningo ir stipraus sudėjimo. Gal tai ir dalis priežasties, kodėl

jis sugebėjo išgyventi Stutthofo kankinystę, kuri ne vieną stilpnę žmogų pakirto. Kyla prieš akis vaizdas: Yla vienas Putnam lauke, plėšiantis akmenis iš nedėkingo Connecticut dirvožemio... Ten šis atsiskyrėlis moterų saloj vienui vienas, metai po metų statė ir fizines, ir dvasines pilis.

2. Gal 1973–1974 metai Dainava. Žiemos kursai.

Yla sudarė gal 3 puslapių anketą, su gal 25 klausimais. Naujų metų išvakarės. Kitą rytą, prieš visiems išsiskirstant, Yla norėjo paskelbti anketos rezultatus. Darbą baigiau gal pusę antros ryto. Dar reikia perskaityti atsakymus, kaip atsakė mergaitės ir berniukai. Tą darbą baigiau kažkur apie 4–5 ryto. Aš išbalęs, vos gyvas, Yla kažkiek nusišypsojo.

Ylai negalėjai atsakyti „ne“. Jis pasitikėdavo, kad Tu tą darbą sugebėsi atlikti. Ir atlikdava, kitaip negalėjo būti. Tai parodo jo bekompromisinį tikslo siekimą. Jei tikslas vertingas, jis pats atiduodavo tam tikslui visas savo jėgas ir į tą darbo sūkurį įtraukdavo mus visus, kurie pasitaikydavo po ranka.

3. Gal metais vėliau Toronto.

Bendrai mano prisiminimuose Yla – rimtas, užimtas darbai, išnaudojantis kiekvieną dienos minutę koiam nors planui ar projektui įvykdyti. Nors jo akyse visuomet žibėjo kažkokia liepsna. O gal jo gilumoje slėpėsi graži humoro gyslėlė.

4. Tik iš pernai metų Cleveland

Laiškas iš kun. Ylos 3 savaites prieš mūsų vestuves. 3 eilėraščiai. Vienas eilėraštis asmeniškias, kitas skirtas jaunavedžiams, o trečias – moksleiviams-studentams.

Vėl išryškėja Ylos sugebėjimas mus įtraukti į naudingą darbą. Jo laiškas yra gražus sveikinimas vestuvių proga, tačiau jis taip pat išnaudoja proga skatinti kūrybiniam darbui. Jo žodžiais, „Gal jums bus įkvėpimas sukurti melodiją. Giesmė būtų...“. Po 30 metų jo prašymas buvo išpildytas – „Yla išlenda iš maišo“. Savotiška, kad kiek Yla pats gilus ir sudėtingas žmogus, tiek jo giesmių žodžiai trumpi, paprasti ir kalba mums visiems.

1977 metai lapkričio 20 d.

Mieloji Rita, Brangusis Vyta, su nuoširdžiausiais sveikinimais

Jūsų santuokai, su linkėjimais palaimos ir sėkmės, džiaugsmo ir laimės naujame Jūsų gyvenime, siunčiu giesmę, kurios Rita – buvai prašiusi kitų vestuvėms aranžuoti ir giedoti su savo choreliu. Skiriu šiuos žodžius Judviem ir Judviejų santuokai.

1. Ar ne meilės ranka puošė dangų žvaigždėm ir žiedais ir gėlėm žemės sodą?

2. Ar ne meilės tarmė liepė saulei švitėk ir lydek ir padėk trapiam gėlei?

3. O, Kūrėjau žmogaus, tu rankas mūsų glausk ir sujunk, ir suausk meilės ryšį.

4. Tegu tavo galia iš beribio dangaus nusileis ir apgaubs mūsų laimę.

Kun. Stasys Yla. 1978m.

Jono Kuprio nuotr.

Kurdami savo židinį, tikiuos, dalinsitės ir toliau savo kūrybiškumu su ta sąjūdine šeima, iš kurios išaugote. Dievo palaima telydi Jus visur ir visad!

Jūsų, kun. Stasys Yla

DIEVE, VESK MUS KARTU

Gal ir sapną prašoksta ką žadėjai man tu, bus lyg varpas iš bokšto ką prisieksim abu.

Mūsų žingsnį ir žodį mato, girdi dangus, tu man širdį parodei, aš tau širdį žadu.

Kursim naują pasaulį mes žadėtiniai du, Dieve būk mūsų saulė, Dieve, vesk mus kartu.

ATVERK Į TOLĮ MŪSŲ KELIUS

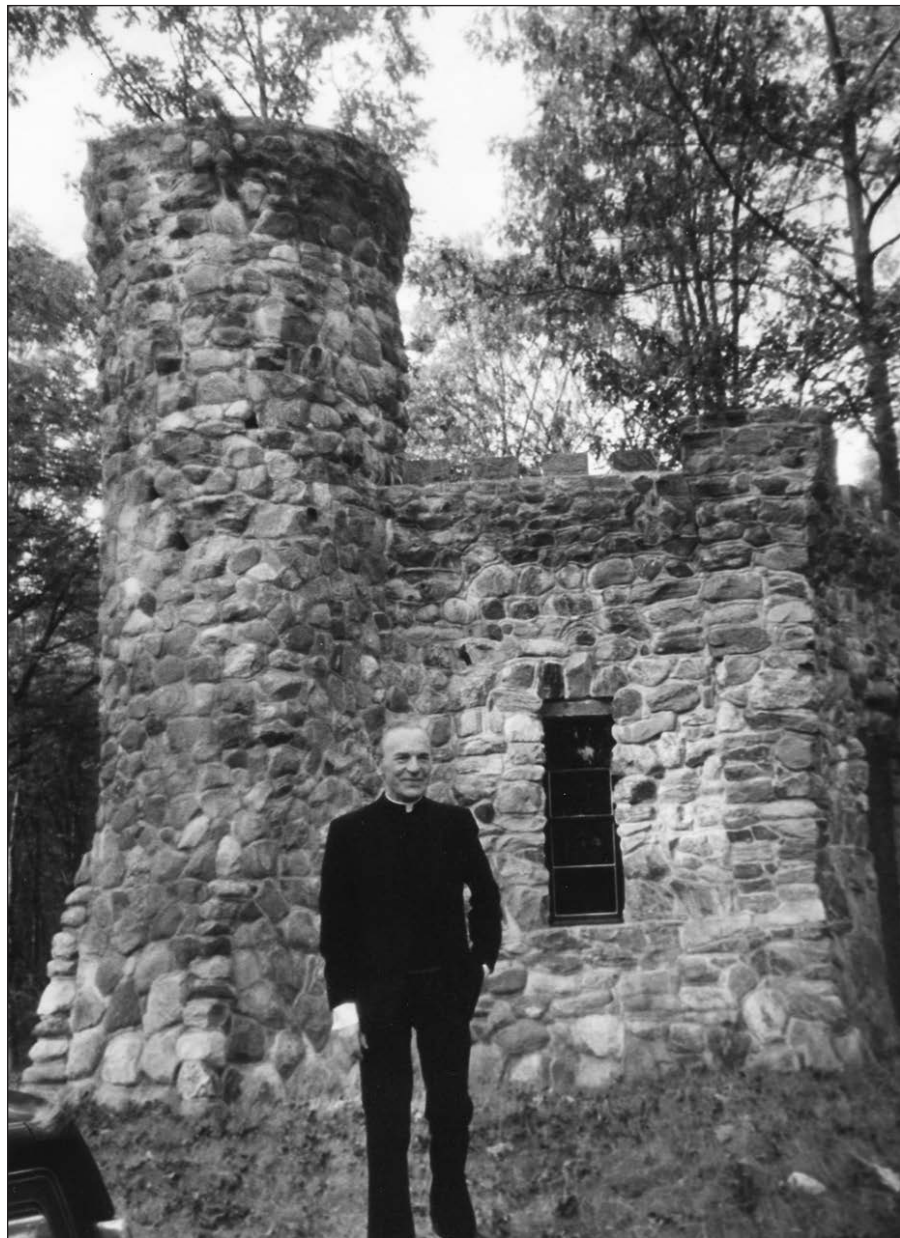
Kaip paukščiai žvalgom, kaip žaibas skrodžiam ir ieškom godžiai plačių erdvių, – O, Kristau Broli, atvesk į tolį mūsų kelius!

Negrižta dienos, negriš jaunystė, saulė nedrįsta sustot erdvėj, – O, Kristau Broli, atverk į tolį mūsų kelius!

Atnaujink žvilgsnį, atnaujink skrydį, drąsa telydi mus ateitin, – O, Kristau Broli, atverk į tolį mūsų kelius!

P. S. Pirmoji giesmė yra papildinys prie Jums skirtosios. Gal bus įkvėpimas ir jai sukurti melodiją.

Antroji būtų ateitininkams – moksleiviams, ypač gal ir studentams – žodžiu, jaunimui. Parašiau kitados skautams vakarinę giesmę – puikią melodiją sukūrė Nijolė Stadalninkaitė ir dabar ji sava skautijai. Ateitininkai neturi „savos“ giesmės stovykloms, kursams. Gal Jūs pabandytumėt šiems žodžiams duoti maldingą, jaunatvišką, pusiau himnišką melodiją. Kun. Stasys Yla, 1976 m. lapkričio 21 d.

Kun. Stasys Yla prie savo rankomis statytos Mindaugo pilaitės Putnam. Vytauto Maželio nuotr.

ŠOKIO SŪKURY

Čikagos ir apylinkių lietuviai, visi, kuriems brangi mūsų kultūra ir ją kuriantys žmonės, gegužės 31 dienos vakarą skubėjo į Jaunimo centro didžiąją salę, norėdami sužinoti, kokia programa mus nudžiugins lietuvių tautinių šokių kolektyvas „Suktinis“ (vad. S. V. Strižigauskai) bei liaudiškos muzikos kapela „Sodžius“ (vad. G. Juknys, meno vad. R. Pumputis). Į salę rinkosi ir jauni, ir pagyvenę, kurie šeštadienio vakarą norėjo praleisti muzikos bei šokio apsupty.

Šių kolektyvų, kurie kartu yra surengę ne vieną projektą, pristatyti nereikia, nes jie yra žinomi mūsų lietuviškoje kultūrinėje padangėje. Džiugu buvo matyti jaunus žmones, kuriuos sujungė didžiulis noras šokti ir skleisti šį liaudies turtą žmonėms. Šie kolektyvai atrado vienas kitą muzikoje bei šokyje ir jau keletą metų rengia koncertus, džiugina savo gerbėjus. Reikia tikėtis, kad jų meninis bendradarbiavimas ir toliau sėkmingai plėtosis ir sulauksime dar ne vieno įsimintino jų koncerto. Jie ne kartą koncertavo užsienio lietuvių publikai, matėme juos įvairiuose renginiuose, pokyliuose. Savo profesionaliu šokimu „Suktinis“ džiugina ir operos mylėtojus, dalyvaudamas Lietuvių operos pastatymuose. Stebėdami šio kolektyvo kūrybos kelią – džiaugiamės naujais pasirodymais, kad jie neužmiega ant „laurų“, o diena po dienos, po darbų renkami į repeticijas, tobulina savo šokių techniką tam, kad parodytų scenoje kuo aukštesnį lygį. Tai jiems pavyko.

Atsidarius uždangai maloniai nustebino scenos paruošimas, atsidūrėme Lietuvos kaime, netoli gimtųjų namų, senelių sodyboje – scenos šone būriavosi „Sodžiaus“ muzikantai, sukosi malūnas, ant tvorų sumauti ąso-

čiai bylojo, kad tuoj prasidės šaunus subatvakaris. Pasigirdus pirmiesiems kapelos garsams ir scenoje pasirodžius šokėjams prasidėjo koncertas. Pirmoje dalyje pabuvojome ir vakaruškose, kartu su šokėjais trepsėjome suvalkiečių, „Vasiliauskų“ polkas, sukomės valso ritmu, žavėjomės pamėgtomis lietuvių liaudies dainomis, šokių muzika, stebėjome žinomų choreografų atliekamą „Suktinio“ vadovės surežisuotą šokių pynę („Anės polka“, „Gumbinė“, „Aštuonnytis“). Maloniai nuteikė „Suktinio“ šokėjų jaunatviškas polėkis, nepriekaištinga šokio judesių darna, o tai pasiekama tik didžiulio susiklausymo ir nemažos patirties dėka.

Antroje dalyje pamatėme nemažai pamėgtų šokių, išgirdome kapelos atliekamus liaudiškus kūrinius. „Suktinio“ šokėjai pašoko „Pempel, pempel“ „Mintinį“, „Sodžiaus“ muzikantai pagrojo „Galalių gegužinę“, „Puikiosios dienos“. Vakaro metu buvo rodomos skaidrės su informatyvia medžiaga apie šokėjų gyvenimą, laisvalaikį, koncertų akimirkas.

Šie kolektyvai magiškai užvaldė visus sėdinčius salėje ir įsiaudrinusi publika ilgai nenorėjo atsisveikinti su „Suktinio“ šokėjais bei „Sodžiaus“ kapelos muzikantais, reikalaujanti dar vieno šokio, dar vienos galimybės pabūti kartu. Šokėjai mielai sutiko pašokti, bisui pakartodami „Senamiesčio polką“. Salėje neliko nė vieno abejingo – plojo visi, atsistojimu atsidėkodami už tokį šaunų koncertą. Po koncerto visi skirstėsi pakilios nuotakos, jausdami padėką koncerto organizatoriams, šokėjams, muzikantams. Po koncerto vyko diskoteka, veikė baras. „Suktinis“ smagiai visus pasuko šokio sūkury.

„Draugo“ informacija

Groja ir dainuoja liaudiškos muzikos kapela „Sodžius“ (vad. G. Juknys, meno vad. R. Pumputis).

Inos Stankevičienės nuotraukos

LIETUVOS SAVAITĖ

ANDRIUS NAVICKAS

Pasaulietinė ar ateistinė valstybė?

Pastaruoju metu viešojoje erdvėje išpopuliarėjo keistas argumentas, kurį pateikia tiek kai kurie politikai, tiek politikos apžvalgininkai. Esą krikščioniškos žmogaus sampratos atstovavimas kelia grėsmę pasaulietinei valstybei. Tiek diskusijose dėl gyvybės apsaugos motinos iščiose, tiek šeimos sampratos svarstymuose nuolat skambinama pavojaus varpais, esą Katalikų Bažnyčia bando primesti visuomenei, kurią sudaro įvairių įsitikinimų žmonės, savo ideologiją. Viena mano kolegė filosofė raginimuose saugoti gyvybę nuo pat jos prasidėjimo akimirkos išvelgia net naująją raganų medžioklę ir inkvizicijos šešėlius. Na, o socialdemokratė Seimo narė, filologijos mokslų daktarė, Senojo Testamento pranašų balsu skelbia, jog po Lietuvą blaškosi tamsybių šmėklos, siekiančios moterį paversti verge, sunaikinti kritinį mąstymą ir apsisprendimo laisvę.

Normalu, jog žmonės turi skirtingus įsitikinimus, ginčijasi tarpusavyje, argumentuoja. Tikra diskusija yra demokratinės visuomenės gyvybingumo prielaida. Ypač jei jos daly-

viai sugeba įsiklausyti į kitaip manančiųjų nuomonę, jų argumentus ir nuoširdžiai siekia tiesos, o ne paprasčiausiai nutildyti priešininkus. Deja, klausantis Valstybinės šeimos politikos sumanymo projekto kritikų įtūžio ir iškalbos, norom nenorom tenka prisiminti sovietmetį, kai ateistinės valstybės agitatoriai skaitė ugningas paskaitas apie religinius prieštarus, trukdančius žmonėms laisvai gyventi. Šių dienų agitatorių argumentai labai panašūs. Mums bando primesti tą pačią ateistinę ideologiją. Dėkui Dievui, gyvename jau nebe ateistinėje, bet pasaulietinėje valstybėje.

Keista, bet laisvos visuomenės gynėjais save vadinantys politikai ir filosofai šiandien aršiausiai piktinasi, kad diskusijoje dėl pamatinių viešojo gyvenimo principų dalyvauja ir visuomenės daugumą sudarantys katalikai. Regis, jie pamiršta, jog pasaulietinė valstybė, skirtingai nuo ateistinės, gerbia kiekvieno žmogaus teisę viešai reikšti savo įsitikinimus, išsakyti argumentus ir Konstitucijoje numatytais būdais dalyvauti priimančios politinius sprendimus.

2000 m. birželio 13 dieną Konstitucinis Teismas, svarstydamas religijos ir pasaulietinės švietimo sistemos santykį Lietuvoje, išskleidė pasaulietinės valstybės principus. Šio Teismo nutarime teigiama: Lietuvos valstybės ir jos įstaigų pasaulietškumo pamatas yra konstitucinis valstybės ir bažnyčios atskirumo principas. Šis atskirumas reiškia, jog jokia religinė organizacija neturi pirmenybės dalyvauti valstybės valdyme, o valstybė išsipareigoja nesikišti į bažnyčių bei religinių organizacijų vidaus reikalus. Jokie religiniai ar materialistiniai įsitikinimai negali būti primetami žmogui prieš jo norą ir valią. Valstybė turi pareigą užtikrinti, kad niekas nesikėsintų į asmens dvasios dalykus: nevaržytų jo prigimtinių laisvės pasirinkti jam priimtina religiją ar nepasirinkti jokios, pakeisti pasirinktą religiją ar jos atsisakyti. Valstybės vertybinis bešališkumas ir pasaulietiškumas negali būti pagrindas diskriminuoti tikinčiuosius, varžyti jų teises ir laisves.

Taigi, Katalikų Bažnyčia ar kita religinė bendruomenė neturi teisės reikalauti, kad jos išpažįstamos nuostatos būtų perkeltos į teisinę sistemą vien dėl to, kad tai Bažnyčios mokymas. Tačiau pasaulietinėje valstybėje katalikai, musulmonai, budistai turi lygiai tokią pat teisę, kaip, pavyzdžiui, parlamentarė Aušra Marija Pavilionienė, diskutuoti dėl įstatymų ir siekti, kad juose būtų įtvirtintos jiems priimtinos moralinės vertybės. Natūralu, kad ateistinėje valstybėje su krikščioniška moraline tradicija susijusi šeimos samprata įvardijama kaip nepažangi. Tačiau pasaulietinėje valstybėje ji turi ne mažesnę teisę

varžyti politinių pasiūlymų rinkoje nei griežta feministinė samprata. Būtų nenormalu, jei į pasaulietinės valstybės įstatymai būtų išdėstomi tarsi religinės dogmos. Tačiau nieko keista, kai politikai, gindami savo požiūrį, pateikia įvairaus pobūdžio įrodymus, taip pat – ir religinius.

Nėra vertybiškai nešališkos šeimos sampratos. Kiekvienas šeimos vaizdinys yra susijęs su tam tikru vertybiniu apsisprendimu, nes brėžia ribą tarp to, kas teisėtai gali būti vadinama šeima, o kas – ne. Feministinė ar hedonistinė šeimos samprata nėra nei kiek vertybiškai nešališkesnė nei krikščioniška.

Lietuvos teisinėje sistemoje vadygystė ir žmogžudystė vertinami kaip nusikaltimai. Tai, kad Dešimtyje Dievo įsakymų taip pat atrandame tokią nuostatą, nereiškia, jog gyvename teokratinėje valstybėje.

Sveikintina, kad šeimos bei gyvybės pradinio taško sampratų svarstymai sukėlė audringas diskusijas. Keista girdėti nuogaštavimus, jog tokios diskusijos esą gali suskaldyti visuomenę. Gyvybinga diskusija ir svarstymo siekis yra laisvos visuomenės bruožas. Gąsdinimas esą grįžtame į „tamsiuosius viduramžius“, „grimztame į klerikalizmo liūną“ paprasčiausiai atskleidžia, jog kai kuriems diskusijos dalyviams trūksta svarių argumentų.

Taip pat noriu tikėti, kad ateistinės valstybės laikotarpis jau liko praeityje, kaip klaida, kurios daugiau nekartosime.

Lietuvoje gimsta daugiau vaikų

Vilnius, birželio 2 d. (Lietuviams.com) – 12 metų mažėjęs gimstamumas Lietuvoje nuo 2003 m. nesikeitė ir pastaruosius trejus metus didėjo, praneša Statistikos departamentas. Praėjusiais metais šalyje gimė per 32 tūkst. naujagimių – tai beveik 1,100 naujagimių daugiau negu 2006 m. Tūkstančiui gyventojų 2007 m. teko vidutiniškai 9,6 gimusiojo. Tačiau gimstamumo lygis išlieka žemas.

ES valstybėse narėse praėjusiais metais tūkstančiui gyventojų mažiausia gimusiųjų teko Vokietijoje (8,2), Austrijoje (9), Slovėnijoje ir Italijoje (po 9,5), daugiausia – Airijoje (15), Prancūzijoje (13,1) ir Jungtinėje

Karalystėje (12,4).

2007 m. Lietuvoje beveik trečdalis (29,2 proc.) naujagimių gimė tėvams, neįregistravusiems santuokos. ES valstybės narėse šis rodiklis labai skiriasi.

2006 m. daugiau nei pusė naujagimių gimė tėvams, neįregistravusiems santuokos, Estijoje – 58,2 proc., Švedijoje – 55,5 proc., o Graikijoje ir Kipre jie sudarė tik 5–6 proc. visų gimusiųjų.

Išankstiniais duomenimis, 2008 m. pradžioje Lietuvoje gyveno beveik 674 tūkst. vaikų iki 18 metų amžiaus – tai sudaro penktadalį visų šalies gyventojų.

rija, Slovakija ir Slovėnija. Tūkstančiai darbuotojų, daugiausia iš Lenkijos, Latvijos ir Lietuvos, atvyko dirbti į Jungtinę Karalystę, po to, kai minėtos šalys 2004 m. prisijungė prie ES, o Jungtinė Karalystė, kaip ir dar kelios šalys, visiškai atvėrė savo sienas darbo jėgai iš Bendrijos šalių naujokių.

Statistikos duomenys taip pat skelbia, kad beveik pusė rytų europiečių, kurie atvyko uždariauti į Didžiąją Britaniją nuo 2004 metų, jau paliko šalį ir grįžo į Tėvynę.

Europarlamentaras kritikuoja ES tolesnės plėtros nuostatas

Europarlamentaras V. Landsbergis.

ELTOS nuotr.

Vilnius, birželio 2 d. (Delfi.lt) – Europos Parlamento Užsienio reikalų ir saugumo komitete diskutuojant dėl Europos Parlamento (EP) rengiamo pranešimo dėl Europos Sąjungos (ES) plėtros strategijos projekto, europarlamentaras V. Landsbergis pabrėžė, kad šis pranešimo projektas iškelia tiek kliūčių naujoms narystėms ES, kiek tik begalima, praneša EP sekretoriatas.

„Teikiamas ES plėtros strategijos projektas iš tiesų užkirstų kelią naujoms narystėms ES“, – teigia Lietuvos atstovas EP Vytautas Landsbergis.

Pasak EP nario, tai negerai, „nes bet kas gali prikišti, jog ES naudoja dvigubus reikalavimus anksčiau priimtoms ir dabar narystės siekiančioms valstybėms“.

V. Landsbergis pastebėjo, kad nei Vokietija, nei Kipras negirdėjo apie kliūtis savo narystei dėl neišspręstų teritorinių problemų.

„Dviejuose iš pateiktų projekto variantų išreiškiama tokia išankstinė narystės sąlyga kaip išspręsta teritorinės sandaros problema, apspręsta teritorija. Miglotas žodynas galbūt pridengia kliūtį Gruzijai, Vokietijos jau iškeltą Bukareštę. Kadai Maskvos politikai atvirai kalbėjo, kad be sienų sutarties su Rusija nei Estija, nei Latvija negalės tikėtis narystės NATO ir ES. Tai nepasitvirtino, bet dabar ši Kremliaus nuostata siūloma į EP pranešimą dėl Sąjungos plėtros“, – kalbėjo V. Landsbergis.

Pasak EP nario, esamoje Rusijos – Gruzijos priešpriešoje tai suteiktų Kremliui galimybę šantažuoti Gruziją nors ir amžinai; arba, jei Gruzija pasirinktų ES, ji turėtų atsisakyti Abchazijos Rusijos naudai.

„Tokių teritorinių problemų galima prikurti visur, taip pat Balkanuose, ir tolesnė ES plėtra būtų sustabdyta, o narystės norinčių šalių viltys – palaidotos“, – kalbėjo V. Landsbergis.

V. Landsbergis pasiūlė atidėti balsavimus ir komitete, ir Parlamento sesijoje, kad visi parlamentarai turėtų laiko įsigilinti į atvirą bei paslėptą teksto turinį.

Nemažai Rytų Europos emigrantų grįžo namo

Vilnius, birželio 2 d. (Lietuviams.com) – Didžiosios Britanijos statistikos departamentas skelbia, kad pirmąjį šių metų ketvirtį imigracija iš Rytų Europos sumažėjo, praneša workpermit.com.

Rytų europiečių, besikreipiančių dėl darbo registracijos, skaičius smukęs iki žemiausio lygio 2005 metais. Nuo šių metų sausio ir kovo iš A8 ES narių registravosi 45 tūkst. darbuotojų. Tai yra 13 proc. mažiau nei praėjusiais metais.

A8 šalimis vadinamos Estija, Latvija, Lietuva, Lenkija, Čekija, Veng-

www.draugas.org

Pasaulio naujienos

(Remiantis AFP, Reuters, AP, Interfax, ITAR-TASS, BNS žinių agentūrų pranešimais)

Clinton laimėjo Puerto Rico, bet Obama labiau priartėjęs prie tikslo

Kandidatė į JAV prezidentus Hillary Clinton sako rinkiminę kalbą San Juan, Puerto Rico. **Reuters** nuotr.

Washington, DC, birželio 2 d. („Reuters“–BNS) – Hillary Clinton sekmadienį laimėjo demokratų pirminius rinkimus Puerto Rico, tačiau vis tiek smarkiai atsilieka nuo Barack Obama, kuris artėja prie pergalingos varžybos dėl partijos kandidato į JAV prezidentus statuso.

H. Clinton pergalė Puerto Rico, teritorijoje, kurios gyventojai negali balsuoti per lapkritį įvyksiančius JAV prezidento rinkimus, parėmė jos teiginius, kad ji per 5 mėnesius truncančią pirminių rinkimų kovą gavo daugiau demokratų balsų ir yra geriausia demokratė varžytis su respublikonų kandidatu į prezidentus John McCain.

Tačiau B. Obama su šiais rezultatais dar labiau priartėjo prie „magiško“ 2,118 delegatų, kurių paramos reikia norint tapti partijos kandidatu, skaičiaus ir jau pradėjo savo dėmesį skirti rinkimų kovai su J. McCain.

Balsavimais Montana ir South

Dakota, kurios į rugpjūtį įvyksiantį partijos suvažiavimą siųs 31 delegatą, baigsis demokratų pirminiai rinkimai.

B. Obama iki tikslo dar trūksta maždaug 45 delegatų, bet galėtų greit užsitikrinti „magišką“ skaičių padedant vadinamiesiems superdelegatams, kurie per suvažiavimą galės balsuoti savo nuožiūra, neatsižvelgdami į pirminių rinkimų balsavimų rezultatus.

H. Clinton sekmadienį tiesiogiai kreipėsi į šiuos superdelegatus ir sakė, jog jie turėtų atsižvelgti į jos teiginį, kad ji turėtų daugiausiai galimybių per prezidento rinkimus įveikti J. McCain ir gauti daugiau balsų nei B. Obama.

H. Clinton Puerto Rico – Karibų jūros saloje, kuri į suvažiavimą siųs 55 delegatus, vykdė įtemptą rinkimų kampaniją ir įveikė B. Obama surinkdama dvigubai daugiau balsų. B. Obama šioje teritorijoje lankėsi vieną kartą praėjusią savaitę.

Rusija gaus dar vieną Gruzijos protesto notą

Vilnius, birželio 2 d. (BNS) – Gruzija iškviėtė Rusijos ambasadorių, kad įteiktų dar vieną protesto notą.

Tai bus jau 38-as toks dokumentas, kurį šiais metais gavo Viačeslav Kovalenka. Apie šį savo ketinimą Gruzijos užsienio reikalų ministerija pranešė pirmadienį.

„Ambasadoriui bus pareikštas protestas dėl 400 Rusijos geležinkelių kariuomenės karių įvedimo į Abchaziją“, – cituoja „Interfax“ užsienio politikos žinybos pareiškimą.

Tbilisis vertina šiuos veiksmus kaip pasirengimą įvykdyti įsiveržimą į Gruziją.

Pastarąjį kartą V. Kovalenka buvo iškviestas į Gruzijos URM praėjusią savaitę. Tada jam buvo įteikta protesto nota dėl Jungtinių Tautų (JT) stebėsenos misijos Gruzijoje tyrimo išvadų paskelbimo. Pranešime buvo kalbama apie Gruzijos nepilotuojamą lėktuvą, numušą virš Abchazijos teritorijos, kurį sunaikino Rusijos naikintuvas.

Abchazijoje Suchumio prašymu yra maždaug 400 geležinkelių kariuomenės karių, kurie remontuoja suga-

dintą geležinkelio ruožą.

Anksčiau Gruzijos užsienio reikalų ministro pavaduotojas Grigol Vašadzė davė suprasti, kad, Tbilisio nuomone, tai žingsnis į Abchazijos aneksiją, kurį žengė Rusija. Pasak jo, Rusija remontuoja geležinkelį, rengdamasi įsiveržimui.

JAV valstybės departamentas pirmadienį pasmerkė Maskvos sprendimą nusiųsti į Abchaziją geležinkelių tiesimo kariuomenę.

Jungtinėms Valstijoms sukėlė susirūpinimą gegužės 31 d. Rusijos gynybos ministerijos pareiškimas, kad ji ketina pasiųsti daugiau karinių pajėgų į Gruzijos regioną – Abchaziją. Pasak Valstybės departamento atstovo Sean McCormack, JAV jau pareiškė savo susirūpinimą Rusijos vyriausybei.

Jis pridūrė, kad šį Rusijos žingsnį itin sunku suprasti, ypač atsižvelgiant į praėjusią savaitę Gruzijai padarytą pareiškimą JT Saugumo Taryboje, kad ji nutraukė nepilotuojamų lėktuvų žvalgybos skrydžius virš Abchazijos.

EUROPA

RYGA

Latvijos gyventojai vertina dabartinę ekonominę padėtį šalyje kaip labai blogą, o didelė jų dalis net mano, kad Latvijoje prasidėjo ekonomikos krizė, rodo apklausa, kurią surengė rinkos tyrimo agentūra „Market Data“. Agentūra nurodo, kad ateities raidos spėjimuose taip pat nevyrauja optimistinės nuomonės. Pagrindinė blogos ekonominės padėties Latvijoje priežastimi 42 proc. gyventojų nurodo netolygią vyriausybės politiką.

BERNAS

Šveicarijos piliečiai referendume atmetė siekį dar labiau sugriežtinti taisykles šalies pilietybę siekiantiems gauti užsieniečiams, skelbia BBC. 64 proc. šveicarų balsavo prieš siūlymą atgaivinti tvarką, kai sprendimas dėl pilietybės suteikimo yra priimamas slaptu balsavimu. Be to, žmonės, iš pirmo karto negavę pilietybės, po šio referendumo įgaus teisę į apeliaciją. Slaptas balsavimas buvo panaikintas prieš 5 metus Aukščiausiojo Teismo sprendimu. Teismas nutarė, kad ši įstatymo nuostata yra diskriminacinė tam tikrų grupių atžvilgiu.

PARYŽIUS

Prancūzija, kuri kitą pusmetį perims pirmininkavimą Europos Sąjungai (ES), sieks sugriežtinti imigracijos į ES tvarką, skelbia „EU Observer“. Prancūzija siūlys priimti taip vadinamą „imigracijos paktą“, kuriuo remiantis būtų derinama visų ES valstybių kova su nelegalia imigracija. Prancūzijos pasiūlyme yra išdėstyti nauji punktai dėl nelegalių imigrantų grąžinimo į jų šalis bei raginama priimti griežtesnes readmisijos normas, tvarkančias šiuos grąžinimus. Prieglobsčio ES valstybėse siekiantys žmonės dėl pabėgėlio statuso suteikimo turės kreiptis iš anksto. Dokumente raginama įvesti biometrinės vizas bei leisti imigruoti tik tiems žmonėms, kurių darbo jėga yra reikalinga priimančiai šaliai.

AZIJA

ISLAMABADAS

Mažiausiai 8 žmonės žuvo per automobilyje padėtos bombos sprogimą netoli Pakistano sostinėje Islamabado išsikūrusios Danijos ambasadų pastato, skelbia BBC. Be to, buvo sužeisti daugiau nei 10 žmonių. Pranešama, kad žuvo ir vienas ambasados darbuotojas, tačiau jis nebuvo Danijos pilietis. Šios šalies piliečiai, Danijos Vyriausybės teigimu, per sprogimą nenukentėjo. Buvo apgautas pats ambasados pastatas ir keli šalia stovėję automobiliai. Kol kas neaišku, kas įvykdė išpuolį, nes pagrindinė sukilėlių grupuotė šiuo metu yra paskelbusi paliaubas. Pakistane veikiančio Taliban judėjimo vadovas Baitullah Mehsud šiuo metu derasi su Vyriausybe, kad užbaigtų kovas šalies šiaurės vakaruose. Pagrindinis įtarimas krenta ant teroristų tinklo „al-Qaeda“, kuris neseniai išplatintame vaizdo įrašė smerkė Danijoje išspausdintas pranašo Mahomet karikatūras.

SINGAPŪRAS

Dešimtys tūkstančių žmonių žuvo dėl Myanmar vyriausybės atsakymo priimti kitų šalių pagalbą, siūlytą nukentėjusiems nuo viesulo, sakė JAV gynybos sekretorius Robert Gates. Pentagono vadovas apkaltino Myanmar valdančius kariškius buvus „kurčius“ tarptautinės bendruomenės prašymams įsileisti iš užsienio daugiau pagalbos darbuotojų. R. Gates kaip priešingą pavyzdį pateikė Indonezijos ir Bangladešo reakciją: šios dvi šalys geranoriškai priėmė pagalbą po pastaraisiais metais įvykusių gamtinių nelaimių.

ARTIMIEJI RYTAI

TEHERANAS

Irano parlamentas savo pirminku išsirinko vieną galimų Mahmoud Ahmadinejad varžovų kitais metais įvyksiančiuose prezidento rinkimuose, pranešė oficialioji žiniasklaida. Ali Larijani pernai atsistatydino iš vyriausiojo derybininko branduoliniams klausimams pareigų, nes nesutarė su prezidentu M. Ahmadinejad dėl to, kaip spręsti ginčą su Vakarais. Jo išrinkimo pirmininku buvo tikimasi.

1-800-775-SEND
www.atlanticexpresscorp.com

Ocean Freight

Krovinių gabenimas laivu į visas pasaulio šalis.

Auto Export

Automobilių pirkimas bei siuntimas į visas pasaulio šalis.

Small Packages

Smulkių siuntinių siuntimas bei pristatymas į namus Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Baltarusijoje bei Ukrainoje.

Air Freight

Krovinių gabenimas lėktuvu į visas pasaulio šalis.

Trucking

Krovinių pervežimas visoje Amerikoje.

8801 78th Ave Bridgeview, IL 60455 Tel. 1 708-599-9680
Fax. 1 708-599-9682 Tel. 1 800-775-7363

Tautos Fondo nariai, susirinkę į 34-ąjį Tautos Fondo metinį narių susirinkimą.
Giedrės Stankūnienės nuotr.

METINIS TAUTOS FONDO SUSIRINKIMAS

Gegužės 17 d. įvyko 34-asis metinis Tautos Fondo (TF) susirinkimas. Susirinkime, prasidėjusiame truputį po 10 val. ryto, dalyvavo dauguma Tarybos narių, Valdybos nariai ir svečiai. Ypatingas svečias buvo Jungtinių Tautų ambasadorius, Lietuvos Respublikos generalinis konsulas New York Jonas Paslauskas, kuris pasveikino TF su jo veikla. TF Tarybos pirmininkas Algis Vedeckas pagerbė a. a. Juozą Giedraitį, kuris labai daug dirbo garsinant TF vardą ir renkant aukas. Jonas Vainius pasiūlė įkurti specialų Juozo Giedraičio Fondą ir išleisti monografiją apie jį. Abu pasiūlymai buvo Tarybos priimti.

Raimundas Sližys papasakojo apie Lietuvos enciklopedijos pervedimą į skaitmeninį formatą. Šis projektas jau eina prie galo. Jam labai kruopščiai vadovauja pats pranešėjas. Greitai galima bus atsiversti lietuvišką enciklopediją internete.

Kiti sėkmingi Fondo projektai – tai „Knygos Lietuvai“, kuriam vadovauja dr. Rožė Šomkaitė. Ji suorganizavo trijų naujų knygų išleidimą, kurios bus išdalintos mokykloms. Tai: „Lietuviai arktyje“ (lietuvių ir anglų kalbomis), „A. Gurevičiaus sąrašai“ ir „Gyvenimas duobėje“.

„Knygos mokyklų bibliotekoms“ projektas iškelia TF susirūpinimą mokyklų bibliotekų nuskurdimu. Mokyklų įdukinimo ir paramos komisija, bendradarbiaujant dr. Rožei Šomkaitei ir dr. Nijolei Bražėnaitėi-Paronetto, apsiėmė vykdyti šį milžinišką darbą – papildyti Lietuvos

mokyklų bibliotekas auklėjimo ir grožinės literatūros knygomis. Aukotojai gali paremti šį projektą su 100 dol. auka. Už tą sumą bus pristatyta vertingų knygų į vieną mokyklą Lietuvoje.

Vis dar sėkmingai vyksta projektas „Mokyklų įdukinimas“. Aukotojai gali paremti savo pasirinktą mokyklą su mažesne ar didesne auka, TF pridės 25 proc. prie aukos.

Suvažiavimo metu buvo aptarta ir kitų TF vietovių veikla, būtent Vilniuje ir Florida valstijoje. Vilniuje TF atstovybė veikia gerai, o Florida atstovybės veikla labai pagyvėjo. Ten kartu su latviais buvo suruoštas labai sėkmingas koncertas.

Po pietų pertraukos buvo išrinkta nauja taryba. Iš TF tarybos pasitraukė Algis Vedeckas. Nauja TF tarybos pirmininke išrinkta dr. Giedrė Kumpikaitė. Naujai į tarybą išrinktos dr. Rožė Šomkaitė ir Laima Šileikytė-Hood. Į tarybą perrinkti dr. Nijolė Bražėnaitė-Paronetto ir Saulius Sirusas. Iš tarybos išstojo Razgaitis. Kandidatais pasiliko Edvinas Giedrimas ir Neila Baumilienė. Nauju Valdybos pirmininku paskirtas Vladas Sidas. Raimundas Sližys pasilieka vicepirmininku. Kita valdybos sudėtis bus parinkta netrukus. Į revizijos komisiją buvo perrinktos: Vida Jankauskienė ir Laima Lileikienė. Naujai išrinktas Kęstutis Bileris.

Sveikiname naujai išrinktus tarybos ir valdybos narius ir linkime visiems gero ir kūrybingo tautinio darbo.

Tautos Fondo info

TAUTOS FONDO METINIO NARIŲ SUSIRINKIMO, ĮVYKUSIO 2008 M. GEGUŽĖS 17 D. NEW YORK, NEW YORK N U T A R I M A I

Tautos Fondo nariai, susirinkę į 34-ąjį Tautos Fondo metinį narių susirinkimą, įvykusį Tautos Fondo patalpose New York mieste 2008 m. gegužės 17 d.

Įsipareigoja, kaip ir anksčiau, neleisti užmiršti kovojusių už Lietuvos laisvę žygių ir aukų.

Su giliu rūpesčiu stebi bei vertina Lietuvos kultūrinio ir politinio gyvenimo negeroves, tikisi, kad Lietuvos jaunesnioji karta aktyviai įsijungs į Lietuvos pilietinę ir visuomeninę veiklą.

Susirinkimas įgalioja Tautos Fondo tarybą:

Remti pietryčių Lietuvos ir Karaliaučiaus srities mokyklas ir mokytojus.

Rūpintis užribio etninių lietuvių žemių kultūra.

Puoselėti pokario pasipriešinimo, tremties istorijos ir jaunimo auklėjimo temomis parašytos literatūros

platinimą Lietuvos mokyklose.

Tęsti ir remti jaunimo konkursus kaip sėkmingą tautinio ugdymo priemonę.

Remti jaunimo organizacijų veiklą, kuri yra labai paveiki supažindinant jaunimą su Lietuvos istorija, gamta, skatinant pilietiškumą.

Tęsti „Tėviškės šviesos“ priedo prie „Valstiečių laikraščio“ laidas.

Remti ALTo informacinę veiklą per Jungtinių pabaltiečių komitetą (JBANC) Washington, DC.

Susirinkimas pritaria

Gerb. a. a. Juozo Giedraičio, Tautos Fondo Garbės pirmininko, atminimo fondo steigimui Tautos Fondo ribose.

Iniciatyvai paruošti a. a. Juozo Giedraičio monografiją.

Susirinkimas sveikina gerb. Algirdą Monkevičių, paskirtą naujuoju Lietuvos Švietimo ir mokslo ministru.

LYDI ŠVENTADIENIS

IX Eilinė savaitė

„Ne kiekvienas, kuris man šaukia: ‘Viešpatie, Viešpatie!’, įeis į dangaus karalystę, bet tik tas, kuris vykdo mano dangiškojo Tėvo valią. Daugelis man sakys, anai dienai atėjus: ‘Viešpatie, Viešpatie, argi mes nepranašavome tavo vardu, argi neišvarinėjome demonų tavo vardu, argi nedarėme daugybės stebuklų tavo vardu?!’ Tuomet jiems pareikšiu: ‘Aš niekuomet jūsų nepažinojau. Šalin nuo manęs, jūs nedorėliai!’

Kas klauso šitų mano žodžių ir juos vykdo, panašus į išmintingą žmogų, pasistačiusį namą ant uolos. Prapliupo liūtys, ištvinu upės, pakilo vėjai ir daužėsi į tą namą. Tačiau jis nesugriuvo, nes buvo pastatytas ant uolos. Kas klauso šitų mano žodžių ir jų nevykdo, panašus į paiką žmogų, pasistačiusį namą ant smėlio. Prapliupo liūtys, ištvinu upės, kilo vėjai ir daužėsi į tą namą, ir jis sugriuvo, o jo griuvimas buvo smarkus”.

(A – Sekmadienio Evangelija pagal Matų 7, 21-27)

Žodžiai ir darbai (Mons. Adolfo Grušo pamąstymas)

Ne kiekvienas, kuris man šaukia: „Viešpatie, Viešpatie!“, įeis į dangaus karalystę, bet tik tas, kuris vykdo mano dangiškojo Tėvo valią, – girdime šio sekmadienio liturgijoje Išganytojo išpėjimą. Tačiau atrodo, kad mes vis nesiryztame „vykdyti“. Mes kalbame apie nusižeminimą, paklusnumą, tikėjimą, meilę, vienybę, ramybę, dialogą, toleranciją, pliuralizmą, asmens kilnumą. Tai gražūs ir iškilmingi žodžiai, bet kažkaip vis nepagalvojame, jog jie reiškia, kad mes turime būti nusižeminę, paklusnūs, tikintys, tikrai mylintys artimą, nuoširdžiai gerbiantys kitą žmogų.

Visuomet yra žmonių, kurie be perstojo kalba apie Dievą, tačiau užmiršta vykdyti Jo valią, pasistengti, kad žodžiai taptų darbais. Viešpatie, Viešpatie, argi nepranašavome tavo vardu, argi neišvarinėjome demonų tavo vardu, ar nedarėme daugybės stebuklų tavo vardu?! Šiais laikais tikriausiai galėtume sakyti: „Viešpatie, diskutavome, planavome, svarstėme, ginčijomės. Gynėme Tavo teises, kovojome prieš Tavo priešus. Pripildėme aikštes Tavo šlovinimu (šiek tiek ir savo pasididžiavimu, kurį užsitarnavome). Rūpinomės užrašyti Tavo vardą visur, net ir ant greitkelių ženklų ir ant dalijamų lankstinukų. Šventėme, kaip galėjome, ir sugebėjome prisiminti visas įmanomas sukaktis.“ Kaip tik todėl nemaloniai nusteina tolesni Viešpaties žodžiai: Aš jiems atsiliepsių: „Aš niekuomet jūsų nepažinojau.“ Šis žydų posakis nusako visišką atmetimą. Tai reiškia, kad žmonės, besididžiuojantys savo poelgiais, nuolat kalbantys apie Dievą, iš tiesų gali būti visiškai nereikšmingi, kad jų kalbos ir poelgiai neturi jokios vertės Dievo akyse.

Nepakanka vien tik pareikšti, jog esame Dievo ir tiesos pusėje. Viešpats atpažįsta mus ne iš žodžių, kuriuos pasakome Jam arba apie Jį. Esame atpažįstami vien tik iš to, ar sugebame laikytis Jo žodžių, ypač rūpinamiesi vykdyti mums duotą meilės

įsakymą. Visa tai Viešpats paaikšina namo statybos įvaizdžiu. Tvirtas namas, pajėgiantis atlaikyti visas audras, pastatytas ant Dievo, kaip uolos, reiškia Dievo žodį, kuris ne tik išlausomas, bet ir vykdomas. Tuo tarpu nepatvarus ant smėlio pastatytas namas – tai girdėti ir niekada neįvykdyti, nors ir patys gražiausi žodžiai. Išmintingas žmogus pasirenka pirmąjį variantą. Paikam žmogui geriau patinka antrasis. Bet kuriuo atveju šią akimirką jie abu yra savo namuose. Viskas išsprendžiama vėliau.

Šia prasme paiku gali būti pavadintas ir tas žmogus, kuris noriai klausosi Dievo žodžio, jaučiasi jo pakylėtas, patiria dvasinę paguodą, juo paremia savo kuriamus, tiesa, niekuomet neįvykdomus planus. Tai pasirinkimas, ieškant patogumo, tačiau toks patogumas drauge reiškia nepastovumą ir griuvimą. Apskritai galėtume pasakyti, kad krikščionis nuolat susiduria su rizika. Įmanoma klausytis ir nevykdyti, vykdyti, bet neištverti, suprasti visą Kalno pamokslą, bet nesuvokti, jog jį tuojau pat būtina įgyvendinti. Jėzus išsako mums savo žodžius ne tam, kad mes juos panaudotume savo reikalams ar savo malonumui. Jei tie žodžiai netampa mūsų gyvenimu, mes iš tiesų jų atsisakome, juos išniekiname.

Kartais net gaila, kad Viešpats, skelbdamas Gerąją Naujieną, nepavartojo tokių mums malonių ir artimų žodžių, kaip „palengvinimas“, „patogumas“. Priešingai, Jis nuolat kalba apie tai, kad reikia veikti, reikia daryti tai, ką esame girdėję. Kodėl Viešpats niekada nepasitenkina tuo, kad mes sutinkame su Jo žodžiais? Kodėl Jis niekuomet nesako tokių kalbų, kurių būtų galima tik klausytis, džiaugtis ir pritarti plojimais? Manau, taip yra todėl, kad Viešpats mus labai myli.

Pagal „Vatikano radiją“ parengė
N. Šmerauskas

MARGUTIS II LIETUVIŲ RADIO LAIDOS

Per WCEV radijo stotį 1450 AM banga
kiekvieną vakarą nuo 8 val. v. iki 8:45 val. v.
klauskite seniausios Amerikoje
lietuviškos radijo laidos

Tel. 773-476-2242

AMERIKOS LIETUVIŲ RADIO LAIDAS GALITE GIRDĖTI
INTERNETU www.wcev1450.com

www.draugas.org

Ar Baltijos kraštai – tikrai tik Rusijos langas į Vakarus?

ALEKSAS VITKUS

Nr. 1

Nors dabartinis Rusijos prezidentas Vladimir Putin baigė savo kadenciją gegužės 7 d., ir valdžią tariamai perėmė Dmitrij Medvedev, Vakarų politikai neabejoja, kad, nors ir tapęs „tik“ ministru pirmininku, Rusiją faktiškai ir toliau valdys Putin. Žinant, kokiomis godžiomis akimis Rusija žiūri į prarastas Baltijos valstybes, nereikėtų stebėtis, kad Putin vedama politika dar kiekiau bandys tas valstybes kaip nors vėl paimti į savo globą, jei ne kariškai, tai bent ekonomiškai. Jei tam nesiruošiama, tai koku tikslu Rusija taip noriai remia nelegaliai Lietuvoje veikiančius savo aukštųjų mokyklų filialus, kuriuose kai kurie Lietuvos piliečiai yra ruošiami perimti aukštas vietas ministerijose ir kitose Lietuvos saugumui jautriose vietose? Todėl šia proga gal vertėtų prisiminti, kaip jau nuo senų laikų Maskvos kunigaikščiai, o paskui ir Rusijos carai, bandė prieiti prie Baltijos jūros ir taip išsikirsti sau langą į Europą. Čia tik norėčiau perspėti skaitytoją šio lango nesupainioti su prieš kelerius metus susikūrusiu Detroit lietuvių teatru „Langas“.

Jau toks turbūt buvo mūsų likimas, kad beveik priešistoriniais laikais lietuvių gentys kažkodėl nusprendė apsigyventi prie tankiais miškais apaugusių Baltijos jūros rytinių pakraščių, kur nebuvo nei aukštų kalnų, nei plačių upių, kurios jiems padėtų gintis nuo galingesnių ir gausesnių kaimynų. Baltijos jūra, tiesa, mums lyg rodė, kad iš čia jau nebus kur trauktis – nugara buvo atremta į sieną. Tad ne tik gynėmės per ištisus šimtmečius, bet kartais, gal ir ne visai protingai, šių dienų akimis žiūrint, atsirasdavome net prie kitos – Juodosios jūros.

Visa nelaimė buvo ta, kad jau nuo senų laikų už mus daug gausesnės įvairios rusų gentys nutarė, jog joms reikia priėjimo prie tos pačios Baltijos jūros. Susijungę į Maskvos valstybę ir vedami jų didžiojo kunigaikščio Vosyliaus III (1505–1533), jie pirmą kartą pabandė, nors ir nesėkmingai, prieiti prie tos jūros. To-

toriai tuo laiku teriojo pietines Rusijos sritis, ir tas pats Vosylius turėjo pirmiausiai susitvarkyti su ta problema. Reikalai mums gerokai pablogėjo, kai Vosyliaus sūnus, Jonas IV Žiaurasis, perėmė valdžią ir pasiskelbė pirmuoju visos Rusijos caru.

Ir kai po ilgų ir permainingų karų su Lietuva ir Švedija Rusijos caras Petras Didysis prie Poltavos 1709 m. liepos 8 d. laimėjo lemtingą mūšį prieš švedus, jis nusprendė, kad jam pagaliau atėjo laikas pradėti vykdyti seną svajonę – plačiai atidaryti Rusijai langą į Europą. Jau kitais metais rusų kariuomenė priėjo prie Baltijos jūros, užimdama Vyborgą (suom. Viipuri), Kareliją, Rygą ir Revelį (est. Tallinn) ir beveik visą Estiją ir Latviją. Lietuva išsilaikė dar iki XVIII a. pabaigos, bet vienas dalykas jau buvo aiškus: Švedijos galybė žuvo, ir Rusija tapo Rytų Europos jėga su langu į Europą.

Tas langas dar praplatėjo, kai Napoleonas, keršydamas švedams už nenorą prisidėti prie jo vedamos blokados prieš Angliją, carui Aleksandrui II prižadėjo netrukdyti užimti tuomet Švedijos įtakos sferoje buvusią Suomiją. Suomiai priešinosi, panašiai kaip ir 1939–1940 m., bet, nesulaukę rimtos švedų pagalbos, 1809 m. rudenį turėjo pasiduoti.

Gana liberalus caras, nors rusų imperijos valstiečius valdęs kaip baudžiauninkus, suomius ūkininkus paliko laisvus. Lietuvoje tuo metu mūsų proseneliai dar turėjo eiti baudžiąvą. Maža to, caras prižadėjo valdyti Suomiją kaip didžiąją kunigaikštystę su gana plačia autonomija. Suomiams tai buvo dar gana neįprasta ir jie dar labiau pasijuto esą suomiai, ne švedai, ir, žinoma, ne rusai. Pripratę prie švedų kultūros ir švedų valstybinės kalbos, suomiai atsirado tautiškai neįprastoje kryžkelėje. Panašiai kaip ir tuometinėje Lietuvoje, ponai, ar tie, kurie norėjo pasirodyti ponais, kalbėjo švediškai (Lietuvoje – lenkiškai), o tie, kurie kalbėjo suomiškai, laikėsi savų papročių ir savos kalbos, buvo laikomi žemesniais.

Bus daugiau.

Akių ligos

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER
Akių ligos – chirurgija
150 E. Huron, Suite 1000
Chicago, IL 60611
Valandos pagal susitarimą
Tel. 312-337-1285

Dantų gydytojai

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą.
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai.
4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
55 E. Washington, Suite 2401,
Chicago, IL
Tel. 708-422-8260.

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S.79 th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

Vidaus ligos

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave. Sts. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos pagal susitarimą

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ
SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ
7600 W. College Drive
Palos Heights, IL 60463
Tel. 708-361-5550
Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių
bei kitų skausmų gydymas

Širdies ir kraujagyslių ligos

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

SKELBIMŲ SKYRIAUS
TEL. 773-585-9500

„SAJŪDIS“ KLAIPĖDOJE

Atkelta iš 3 psl.

1990 m. kovo 23 d. įvyko pirmieji laisvi rinkimai į Klaipėdos liaudies deputatų tarybą, kurioje „sąjūdiečiai“ sudarė absoliučią daugumą. Naujai išrinkta „sąjūdietiška“ Klaipėdos miesto taryba pradėjo galutinę Klaipėdos simbolių desovietizaciją. Buvo priimti nutarimai pašalinti iš aikščių paminklus Leninui ir sovietų armijai (liaudiškai vadinama „puška“) ir tai sutiko priešišką sovietinių karo veteranų, didžiosios dalies rusakalbių ir Klaipėdoje esančių kariškių reakciją.

Skirtingų interesų ir išsilavinimo žmones vienijantis judėjimas neišvengiamai formavo skirtingas veiklos formas, kurios buvo ir pragmatinės, ir deklaratyvios. Emocijų pasiūlyto ir racionalaus požiūrių skirtumai išryškėdavo mitinguose, kai kalbėdavo ne tik specialistai, bet ir būsimi politikai.

1989 m. plyšys tarp sąjūdiečių ir Klaipėdos miesto tarybos narių pradėjo didėti. Kaip ir Vilniuje, formaliu

nesutarimų pagrindu tapo ginčai tarp „realistų“ ir „idealistų“, kaip ir kokiais būdais reikia siekti Lietuvos nepriklausomybės. Nesutarimai ypač paaštrėjo artėjant rinkimų kovoms į LTSR Aukščiausiąją tarybą. Tuomet priklausymo komunistų partijai kritika („Ar komunistas gali būti patriotu?“) tapo vienu pagrindinių argumentų, kodėl komunistai neturi būti renkami deputatais.

Prieš varžovus rinkimų kovoje buvo naudojami argumentai apie jų priklausymą Lietuvos komunistų partijai. Istorija dažnai būna klastinga. Komunistų partijos vadovas po kelerių metų tapo nepriklausomos Lietuvos ministru pirmininku ir prezidentu. Argi ne ironiška, kad šiandien komunistinis nomenklatūrininkas, kuriam laisvos Lietuvos idealai tada menkai rūpėjo, buvęs Klaipėdos komunistų partijos komiteto pirmasis sekretorius A. Baublys, yra „Sąjūdžio“ radikalo A. Juozaičio viršininkas Lietuvos konsulate Kaliningrade? **Alfa.lt**

Naujam gyvenimui keliamas Vasaknų dvaras

Griūvančio Vasaknų dvaro Zarasų raj. savininkai sako norintys jį paversti turizmo centru bei sukurti autentišką dvaro aplinką. Beveik prieš 200 metų statytas, Lietuvos didikams Radviloms priklausęs dvaro svirnas būtų sugriuvęs, jei paveldosaugininkai nebūtų raginę savininko jį parduoti.

Prieš penkerius metus svirną ir išlikusius griuvėsius nupirkęs verslininkas ketina juos pritaikyti turizmui, praneša „Panorama“. Buvusiame tarnų name veiks alaas darykla su ragavimo sale ir kulinarinio paveldo gamybos cechais. Pagrindiniame pastate įsikurs viešbutis, konferencijų salė, nacionalinių patiekalų restoranai. Planuojama atkurti autentišką dvaro teritoriją, sutvarkyti parką.

Dvaro savininkas Alfonsas Kievišas sako, kad kultūros paveldą saugančios įstaigos tolerantiškai žiūrėjo, kad leido šiferinį stogą nugriauti ir

pakeisti arka, nes buvo leista pastatą pritaikyti turizmo reikmėms. „O taip mes viską išsaugojome, karnizus restauravome“, – pasakoja A. Kievišas.

Specialistų teigimu, pagal įstatymą, kultūros paveldui priklausančius pastatus galima atstatyti nekeičiant paskirties arba ją keisti tik nežymiai. Romualdas Mikulėnas, Kultūros paveldo departamento Utenos teritorinio padalinio vyresnysis inspektorius, pasakoja, kad dvaro svirnas buvo naudojamas derliui supilti, grūdams laikyti. „Tai kodėl negali būti poilsio namai, man regis pavyks. Gal kas įžiūrės, kad per daug leidau, bet, manau, geriau šitaip negu turėti griuvėsius“, – svarsto R. Mikulėnas.

Vasaknų dvaro svirnas įrašytas į nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, tačiau nepaskelbtas saugotinu valstybės, todėl savininkai jį atstatė savo ir ES lėšomis. **LRT**

Ritonės Rudaitienės dovana Lietuvos švietimui

IRENA ROSS

Ilgalaikė spaudos bendradarbė Ritonė Rudaitienė rašo įvairiom temom. Dažnai rašydama apie A.P.P.L.E. (Amerikos pedagogų talka Lietuvos švietimui) veiklą, apie šios organizacijos planus ir pasiekimus, pati Ritonė yra verta dėmesio dėl savo svaraus įnašo į šią organizaciją. Tiek Amerikoje, tiek Lietuvoje, ypač priešmokyklinio amžiaus vaikų su negalia auklėjimo srityje, ji paliko ryškių pėdsakų. Pasinaudodama savo karjeroje įgytomis žiniomis ir patyrimu, ji aktyviai įsijungė į švietimo procesą Lietuvoje – dosniai dalinasi savo žinių kraičiu.

Nuo 1974 iki 1999 metų, Ritonė dirbo kaip specialioji pedagogė ankstyvojo ugdymo srityje su 3–5 metų amžiaus vaikais. Pradedant 1970-taisiais, Amerikos švietimo sistemoje buvo atkreiptas ypatingas dėmesys į priešmokyklinio amžiaus vaikus, kurie nesivystė pagal tam amžiui nustatytas normas. Vaikams su įvairiais iššūkiais – ar tai netinkamo elgesio (behavioral problems) ir padidinto aktyvumo, fizinėm ar įvairaus laipsnio protinėm negaliom – buvo kuriamos individualios mokymo programos, dažnai su intensyvia logopedės, kineziterapeutės ir socialinio darbuotojo pagalba. Tokiu būdu specialių poreikių vaikai galėjo optimaliai augti pačiame imliausiame amžiuje, jiems specialiai pritaikytoje, mažiausiai juos apribojančioje aplinkoje.

Prieš įgydama šią specialybę, Ritonė, baigusi biologijos mokslus, dirbo bakteriologe ir bakteriologijos skyriaus vedėja Waterbury, CT ir dviejose Čikagos ligoninėse. Dukrai pradėjus lankyti mokyklą ir atsiradus daugiau laisvo laiko, įsijungė į „laikiną“ pagalbinės mokytojos darbą netoli namų esančioje Oak Lawn, IL mokykloje. Netrukus mokyklos di-

rektorius pastebėjo jos sugebėjimą pasiekti ypatingai gerą rezultatų su mažamečiais, turinčiais specialių poreikių, ir paskatino ją specializuotis toje srityje. Ritonė, grįžusi į studijas, apsigynė specialiosios pedagogės diplomą Chicago State University ir pradėjo savo antrąją daug pasišventimo reikalaujančią ir kartu dėkingų rezultatų atnešančią karjerą.

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, sužinojusi apie A.P.P.L.E., Ritonė ryžosi aktyviai prisidėti prie šio užmojo. Tuomet Lietuvos švietimo darbuotojai kreipėsi į kolegas Amerikoje, kad šie, pasidalindami savo žiniomis ir patyrimu, prisidėtų prie švietimo reformos tėvynėje. Taigi, 1991 metų vasarą ji stojo į gretas tų pedagogų, kurie savo gyvu pavyzdžiu aiškino ir atkūrė pačią naujausią, pažangiausią, tuo metu praktikuojamą metodiką klasėje, Ritonės atveju – su mažamečiais mokiniais, turinčiais įvairių negalių.

Per ateinančią dešimtmetį su geranoriška ir akivaizdine veikla A.P.P.L.E. organizacijoje Ritonėi teko vasaros metu lankytis ir dirbti po 4–6 savaites Vilniuje, Kaune, Marijampolėje, N. Akmenėje, Kėdainiuose, Pakenvėžyje ir Giruliuose – sutrikusio intelekto žmonių vasaros stovykloje „Viltis“. Jau pirmaisiais metais ji pastebėjo, kad Lietuvos mokytojai yra labai kūrybingi, išradingi ir darbštūs. Tačiau dėl uždaros sovietinės sistemos naujos idėjos ir metodai jiems tuomet nebuvo prieinami ir žinomi.

Ritonės ir dabartinių jos darbą tęsiančių A.P.P.L.E. kolegų dėka pavyko įrodyti, kad nėra tokio vaiko, kuris nieko nesugebėtų išmokyti, kad kiekvienam vaikui ar jaunuoliui su negalia yra reikalingas individualus mokymo planas, surandant jo ugdymui ir integravimui mažiausiai apribojančią aplinką. Taip pat labai svarbu neįgaluosius išmokyti savaran-

Ritonė Rudaitienė.

Nuotrauka iš asmeninio R. Rudaitienės albumo

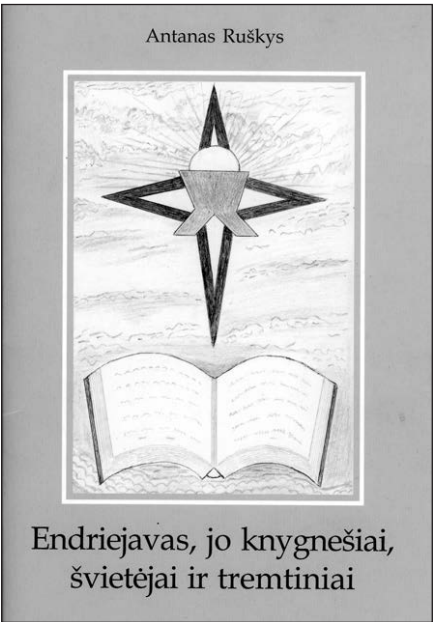
kiškumo ir paruošti juos ateityje gyventi ne internatuose, bet specialiuose, su tam tikra priežiūra namuose.

Nors jau kuris laikas Ritonė nedalyvauja kas vasarą Lietuvoje vykstančiuose kursuose ir seminaruose, Lietuvos Švietimo ir mokslo ministerijai jau 18 metai tebetęsiant bendradarbiavimą su A.P.P.L.E., ji talkininkauja šiame žemyne. Ritonė džiaugiasi tebedaroma pažanga Lietuvoje ir tėvynės mokytojų imlumu bei pasiektu lygiu, atvedusiu prie dalinimosi savo įgyta patirtimi su kolegomis iš Amerikos. Nuo 1991 metų iki šiol Ritonė yra parašiusi 90 įvairių informacinių straipsnių apie A.P.P.L.E. veiklą, o nuo 2000 metų šioje organizacijoje ėjo informacijos vadovės pareigas, iš kurių visai neseniai atsistatydino. Visą turimą archyvinę medžiagą ji perdavė Lituanistikos tyrimų ir studijų centrui, Chi-

cago, IL. Tai vienos labai sėkmingos, plačiai po Šiaurės Ameriką išsišakojusios organizacijos Lietuvos švietimui talkos istorija. Tikimės ateityje sulaukti ir daugiau jos straipsnių apie tebesitęsiančią A.P.P.L.E. veiklą. Kaip ir visi šios organizacijos savanoriai, Ritonė neskaičiavo ir neskaičiuoja, kiek valandų, energijos ir kūrybingumo yra paaukojusi šiam labdaringam tikslui. Ritone, tariame Jums lietuvišką ačiū!

Norintys daugiau sužinoti apie dabartinę 2008-tųjų metų veiklą kviečiami aplankyti svetainę adresu: **www.applequest.org**. Už aukas šiam rimtam, gyvybingai reikalingam tikslui, siunčiamas žemiau pateiktu adresu, suteikiame mokesčio atleidimo pakvitavimus: American Professional Partnership for Lithuanian Education, Post Office Box 179017, San Diego, CA 92177.

Endriejavo žmonės

„Mielas žmogau! Tokiais gražiais žodžiais noriu pavadinti šios knygelės autorių ir leidėją, politinį kalinį Antaną Ruškį“, – tokiais žodžiais pradeda savo baigiamąjį nedidelio Antano Ruškio paruošto leidinio „Endriejavas, jo knygnešiai, švietėjai ir tremtiniai“ žodį rašytojas Stanislovas Abromavičius.

Kas skaitys šią nedidelę knygelę dar kartą įsitikins, kad ne knygos storyje, ne puslapių skaičiuose slypi leidinio įdomumas.

Buvęs karys savanoris tauto-

dailininkas Antanas Ruškys Lietuvos žmonėms, o ypač jaunajai kartai primena tuos sunkius laikus ir suteikia galimybę didžiulis savo tauta, jos istorija, besitęsiančia jau tūkstantis metų.

Tai nedidelė tautos istorijos atkarpėlė apie Žemaitijos krašto knygnešius, kurie saugojo lietuvių kalbą ir kovotojus už Lietuvos laisvę. Aprašomas laikotarpis – nuo 1904 metų iki šių dienų. Trumpai papasakota knygnešių istorija, apžvelgiamas rusiškasis jungas. Endriejavo miestelio, kuris prieš porą metų atšventė savo 225 sukaktį, apylinkės išaugino daug kilnių sūnų ir dukrų, kuriais gali didžiuotis. Plačiau apsištotą ties švietėju, tremtiniu kanauninku Jonu Juozapu Laboku (1856–1921), kun. Jonu Kalvaičiu (1884–1951), kun. Justinu Lapiu (1884–1967), kun. Petru Lygnugariu (1909–1985) ir daugeliu kitų.

Knygos gale įdėtas paties knygos autoriaus istorinės atminties įamžinimo darbų sąrašas. Jo statyti kopyltstulpiai – tai atminimas visų, kovojusių už gražią ateitį. Tautodailininkas yra surengęs nemažai parodų. Jų sąrašą taip pat rasite leidinyje.

Knyga iliustruota nuotraukomis, jos išleidimą parėmė jos Jonas Vainius iš Čikagos.

Paruošė **L. A.**

Lietuvos auka Afganistane

Kaip visi jau skaiteme spaudoje, prieš keletą dienų Afganistane žuvo Lietuvos karys, seržantas Arūnas Jermalavičius.

Alytuje liko našlė Danguolė ir du našlaičiai – vienuolikos metų Greta ir vos ketverių sulaukęs Justas. Liūdna, kad žuvo jaunas lietuvis, gindamas mūsų visų laisvę, padedantis afganistaniečiams. Dar liūdniau, kad liko jauna šeima, kurios gyvenimas be tėvo bus daug sunkesnis.

Kadangi tolimajame Afganistane Lietuvos kariai dirba kartu su JAV kariais, norisi, gyvenant Amerikoje, naudojantis jos mums duotomis galimybėmis gyventi patogiai, parodyti žuvusio lietuivio šeimai, kad mes ne tik žodžiais, bet ir darbais įvertinam Arūno auką, ir užjaučiam šeimos skausmą.

Prieš pat Lietuvai paskelbiant apie nepriklausomybės atstatymą mirė mano tėtis Antanas Jučėnas. Jau sunkiai susirgdamas jis kalbėjo, kad norėtų Lietuvai paaukoti pinigų, kurie padėtų atgauti laisvę. Deja, jis tos laisvės nebesulaukė, bet mūsų šeima nutarė jo norus išpildyti. Įsteigėme nedidelį šeimos fondą Lietuvai padėti. Fondą Floridos valstijo-

je įregistravome kaip ne pelno siekiančią organizaciją (Lithuanian Freedom Through Education Fund, Inc., Tax ID number 65-0352349). Fondui skyrėme tėvelio numatytą sumą pinigų ir juos naudojame mokslui Lietuvoje paremti. Fondas perka knygas Kauno medicinos universitetui, Vilniaus universitetui, padeda pasiruošti lietuvačiams, stojantiems į JAV karo akademijas (US Military Academy, US Naval Academy, US Air Force Academy, US Coast Guard Academy), taip pat našlaičiams, gyvenantiems vaikų namuose.

Ar nebūtų šaunu, jei Amerikoje gyvenantys lietuviai, užjausdami našlaičius, paaukotų po 10 dol. Gretos ir Justo būsimų mokslų išlaidoms padengti? Jei pritariat šiai mano minčiai, prašau rašyti čekių: Lithuanian Freedom Through Education Fund, Inc., 25802 Prairiestone Dr., Laguna Hills, CA 92653.

Aukojusių asmenų sąrašą paskelbsime „Drauge“, o aukas galėsite nurašyti nuo JAV federalinių mokesčių. Iš anksto tariu nuoširdų ačiū.

Liuda Avižonienė
Lithuanian Freedom Through Education Fund pirmininkė

ŠILTĖJANT ORAMS – PILDOSI NORAI

KRISTINA LINGYTĖ

Štai, vos prasidėjus puikiems orams visi skuba pasidžiaugti šilta saule ir gamtos malonumais. Labai smagu, kai po ilgo tūnojiimo namuose galima leisti į keliones, pramogas, linksmybes. Galva sukasi nuo noro kažkur išvažiuoti, kažką pamatyti. O mūsų mokiniai jau gali pasidalinti užplūdusiais jausmais. Griskabūdžio vidurinėje mokykloje buvo surengta akcija, skatinanti nebėgti iš pamokų. Mokyklos soc. darbuotoja Auksė Makūnienė parašė projektą, kurio dėka per pusę metų mažiausiai pamokų praleidusiai klasei padovanojo 500 Lt kelionei. Tokia puikia dovana buvo apdovanota 10a klasė.

Pasirinkę puikų ir saulėtą gegužės trečiadienį, dešimtokai, jų auklėtoja M. Senkienė, dar keturios mokytojos ir keletas kitų klasių mokinių išsiruošė kelionei į Nidą. Prie puikios saulės prisidėjo dar ir šilta gidės Ivetos Macijauskaitės šypsena, kuri mus lydėjo visą dieną.

Pirmasis sustojimas buvo Klaipėdoje, kėlimasis keltu ir kojų atpalaidavimas po ilgo sėdėjimo autobuse. Persikėlę keltu, įsisodinę gidę, toliau judėjome Juodkrantės link. Sustojome garnių ir kormoranų perimvietėje. Buvome labai nustebinti tuo, ką pamatėme. Didelis plotas nubalusių medžių mums sukėlė didžiulę nuostabą ir tiesiog vertė padaryti ne vieną fotografiją. Bet ir čia per ilgai užsibūti negalėjome, kadangi prieš akis laukė dar visa diena, tad judėjome toliau. Pabraidę po dar šaltą Baltijos jūros vandenį, prisifotografavę ir įgavę naujų jėgų, tęsėme savo kelionę. Kitas mūsų laukęs malonumas – smėlio pustoma Parnidžio kopa Nidoje, Kuršių nerijoje. Ant kopos viršūnės įrengta apžvalgos

Griskabūdžio vid. mokyklos 10 a klasė – išvykoje prie Baltijos jūros.

aikštelė, pastatytas saulės laikrodis. Kaip sakė mūsų vadovė, Kuršių nerija – tai unikali, vienintelė vieta Lietuvoje, kur saulė leidžiasi ir teka nuo vandens paviršiaus. Po išpūdžių ant Parnidžio kopos pasivaikščiojome po Nidos miestelį, galėjome pasižiūrėti į žvejų namelius ir paklausti Ivetos pasakojimų apie ten iškeltas vėtrunges ir jose įtaisytų ženklų reikšmes. O toliau mūsų laukė puiki plaukiojimo valanda su laivu „Ausėja“. Mus pasitiko šaunus, kepurėtas, su pypke burnoje kapitonas. Laikas laive iš tiesų prabėgo nepastebimai. Iš laivo galėjome stebėti vėl Parnidžio kopą, taip pat Sklandytojų kopą ir Grobšto ragą. Puikiai laive praleidę laiką, atsisveikinę su kapi-

tonu ir dviem jo šauniais jūrininkais, nusprendėme aplankyti Nidos etnografinės kapinės ir Thomo Mann muziejų, kur taip pat galėjome išgirsti kažką naujo. Nors jau pavargusiomis kojomis, tačiau smalsiomis galvomis, pasiryžome užkopti ir į Negyvasias kopas. Nors paskutiniai žingsniai viršūnės link buvo sunkūs, tačiau užlipę pamatėme, jog kopti buvo verta. Prieš mūsų akis atsivėrė žavintis kraštovaizdis. Padarę dešimties minučių pertrauką, pailsėję ant smėlio, bėgte leidomės žemyn. O tada paskutinis dienos sustojimas – Raganų kalnas. Vadovės istorijos apie daugumą iš medžio išdrožintų skulptūrų tikrai padarė didelį išpūdį. Nors kalno pavadinimas skamba

bauginančiai, mes puikiai ten praleidome laiką. Na štai, po kupinos išpūdžių dienos, susėdome į autobusą ilgai kelionei namo. Klaipėdoje padėjome savo gidei už nuostabiai kartu praleistą laiką, padovanojome keletą lankstinukų apie mūsų kraštą, pakvietėme kada nors apsilankyti ir atsisveikinome.

Su dovanomis ir puikia nuotaika grįžome laimingai namo ir dar ilgai dalinomės kelionės metu patirtais išpūdžiais. Galime tik padėkoti visiems, kurie prisidėjo prie šios puikios dienos, ir tikėtis, kad tokių kelionių bus dar tikrai ne viena. Juk tam, kad būtų smagu, nebūtina važiuoti kažkur labai toli, kai ir savo gimtoje šalyje daug ką galime pamatyti.

HIUTENFELD, VOKIETIJA

„Poezijos pavasaris“ pirmą kartą aplankė Vokietiją

Šiais metais pirmą kartą Vokietijoje lyrika ir dainomis nuskambėjo iškiliausias, jau 44-ą kartą vykstantis Lietuvos literatūrinis renginys, tarptautinis festivalis „Poezijos pavasaris“. Gegužės 26-28 dienomis Vokietijoje viešėjo poetai Marcelijus Martinaitis, Aidas Marčėnas, Dovilė Zelčiūtė ir jaunas poetas-bardas Domantas Razauskas.

Svečiai iš Lietuvos pirmą vakarą savo poeziją pristatė į Hiutenfeld esančios Rennhof pilies salę susirinkusiems Vasario 16-osios gimnazijos mokiniams bei apylinkėje gyvenantiems lietuviams. Itin šiltai sutiktą bei ilgais plojimais palydėtą menininkų pasirodymą apkarūnavo netikėta D. Razausko bei gimnazijos muzikos mokytojo Gintaro Ručio atlikta muzikinė improvizacija gitaromis.

Poetai aktyviai bendravo su gimnazijos mokiniais ir surengė netgi dvi kūrybines dirbtuves, palydėtas įdomių diskusijų, kurių metu svečiai šalia įvairių kitų temų dalijosi savo patirtimi apie poezijos kūrimo procesą bei apmąstymais apie skirtumus tarp dainuojamosios poezijos ir populiariosios muzikos.

Poezijos pavasario Vokietijoje renginių organizatorius Europos lietuvių kultūros centro (ELKC) direktorius Rimas Čuplinskas kartu su Vasario 16-osios gimnazijos lietuvių literatūros mokytoja Brone

Lipšiene supažindino su gimnazijos patalpomis ir papasakojo apie jos turtinę istoriją nuo 1951 metų, kurioje tiesiogiai atsispindi lietuvių tautos istorija nuo karo pabėgėlių laikų iki Lietuvos atgimimo bei nepriklausomybės atgavimo ir nūdienos opaus dydžio emigracijos laikmečio. Pokalbyje su gimnazijos direktoriumi Andriumi Šmitu poetas Marcelijus Martinaitis nuogaštavo, jog šiuo metu Lietuvoje tvyranti neigiama nuotaika emigrantų atžvilgiu trumparegiškai nuvertina milžinišką pokario išeivijos indėlį puoselėjant lietuvišką kultūrą ir garsinant Lietuvos vardą tremties sąlygomis.

Kitą vakarą poetai išvyko į netoliese esantį Viernheim miestą, kur pristatė savo kūrybą vokiškai publikai. Renginys įvyko erdviame Friedrich-Fröbel vidurinės mokyklos fojė, kur jaukioje aplinkoje poetai sužavėjo publiką archajišku lietuvių kalbos skambesiu. Pristatydami savo kūrinius, poetai žiūrovams pabrėžė lietuviškos lyrikos, ir ypač dainuojamosios, svarų vaidmenį tiek XIX a., tiek prieš 20 metų įvykusio tautinio atgimimo laikotarpiu bei šmaikščiai pasidalijo įvairiomis akimirkomis iš Lietuvos praeities ir dabartinio gyvenimo. Vokiškus eilėraščių vertimus išpūdingai skaitė buvęs Vasario 16-osios gimnazijos mokinys Vaidas Bruderis.

Vakaro metu M. Martinaitis taip pat įteikė Poezijos pavasario 2008 m. apdovanojimą Berlyne gyvenančiai vertėjai Claudia Sinnig už Sigito Parulskio ir Tomo Venclovos eilėraščių vertimus į vokiečių kalbą. Apdovanojimą C. Sinnig vardu priėmė ELKC direktorius R. Čuplinskas.

Keletos dienų viešnagės metu svečiams buvo aprodyti netoliese esantys dar romėnų laikais įkurtas Ladenburg ir savo senamiesčiu bei garsia pilimi garsėjantis Heidelberg miestai. Poetai taip pat spėjo aplankyti net tris Hiutenfeld gyve-

nančias lietuves dailininkes – Izoldą Zacharias, Jūratę Batūrą-Lemke ir Meilę Veršelį. Hiutenfeld veikiančioje lietuviškoje meno galerijoje „Meilė“ pasivaishinę unikaliu dailininkės M. Veršelienės vyno pyragu, išpūdžių kupini poetai iš Frankfurto oro uosto išskleidė sparnus tėvynės link, žadėdami parskristi ir kitą pavasarį.

Nufilmuotas renginių ištraukas galite rasti ELKC svetainėje adresu www.elkc.org.

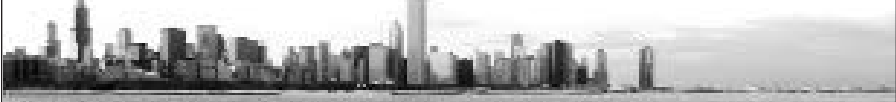
Europos lietuvių kultūros centro info

Kūrybinė dirbtuvė su Vasario 16-osios gimnazijos moksleiviais.

R. Čuplinsko nuotr.

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

♦**Birželio 8 d., sekmadienį, JAV LB Cicero apylinkės valdyba** ruošia Gedulo ir Vilties – Tragiškojo birželio dienų minėjimą. 9 val. r. šv. Mišios Šv. Antano parapijos bažnyčioje. Po Mišių parapijos salėje kalbės Justinas Riškus, dalyvavęs ekspedicijoje „Misijs Sibiras“. Ekspedicijos tikslas buvo aplankyti lietuvių tremties vietas Sibire, sutvarkyti apleistus, nykstančius tremtinių kapus. Maloniai kviečiame visus atvykti.

♦**Žvilgsnis į XIII Lietuvių tautinių šokių šventę** rengiamas šeštadienį, birželio 14 d., 6:30 v. v. Pasaulio lietuvių centro, Jaunimo rūmų salėje. Šioje „mini šventėje“ kartu sutiko pašokti Čikagos „Grandies“ ansamblis, Čikagos „Lėtūnas“, Lemonto „Spindulys“ ir Madison, WI „Žaibas“. Bilietai į birželio 14 d. vakarą bus platinami prie durų ir Pal. Jurgio Matulaičio misijoje prieš ir po šv. Mišių. Kviečiame lietuvių tautinių šokių mėgėjus ir rėmėjus!

♦**Juozas Baužys, ilgametis ir artimas** rašytojo Aloyzo Barono draugas, pasidalins savo prisiminimais apie rašytoją ir paskaitys ištraukas iš jo laiškų, birželio 22 d., Cicero, Šv. Antano parapijos salėje po 9 val. lietuviškų šv. Mišių. Į minėjimą kviečiami ne tik Cicero gyventojai, bet ir tautiečiai iš toliau. Rašytojas Aloyzas Baronas buvo „Draugo“ redaktorius, parašė daug knygų.

IŠ ARTI IR TOLI ...

♦**JAV LB Švietimo tarybos** rengiama 40-oji mokytojų tobulinimosi kursų savaitė tema „Pakalbėkim, parašykim...“ Dainavoje vyks birželio 22–29 dienomis. Kreiptis į Kristiną Petrą: tel.: 630-290-4490 arba Kriste007@hotmail.com

♦**Jaunimą, jų tėvelius ir visus,** norinčius patobulinti savo lietuvių kalbos žinias arba išmokyti lietuviškai, kviečiame atvykti į Lietuvių kalbos kursus Dainavoje (Dainava Language Course), kurie vyksta kartu su Mokytojų tobulinimosi kursais. Registruotis adresu: Vytautas Jonaitis, 1332 Sprucewood Dr. NW, Grand Rapids, MI 49504 arba el. paštu: vjonaitis@juno.com

♦**Intensyvūs lietuvių kalbos kursai** rengiami nuo birželio 23 d. iki rugpjūčio 15 d. University of California, Los Angeles. Lietuvių kalbą dėstys PLB Lituanistikos katedros doktorantė Daiva Litvinskaitė. Studentų laukia įdomi kultūrinė programa, susitikimai su žymiais Baltijos šalių mokslininkais. Studentams siūlomos stipendijos. Dėl išsamesnės informacijos kreiptis į Dan Ryan, UCLA BALSSI co-director: danryan@ucla.edu arba apsilankykite tinklalapyje: www.international.ucla.edu/languages/projects/balssi/.

Kviečiame į metinį JAV LB New Haven apylinkės susitikimą-susirinkimą šeštadienį, birželio 28 d., 3 val p.p.

Išklausysime trumpą valdybos ataskaitą, išrinksime naują vadovybę, aptarsime veiklą. Kartu pabendrausime, pasidžiaugsime pavasariu ir tautiečių rateliu.

Susirinkimas vyks pas Vaivą Vėbraitę ir Jim Gust, 325 Foot Hills Rd., Durham, CT. Aplinka kaimiška, tai siūlome patogiai apsirengti, bus galima pasimaudyti, pažvejoti, paplaukioti valtele ir išsikepti dešrelių ant laužo.

Labai laukiame visų, esate apylinkei labai reikalingi! Norite paklausti ar turite pasiūlymų – skambinkite Sigitai tel.: 203-773-1257 Iki greito pasimatymo!

Artėja XIII Lietuvių Tautinių šokių šventė. Šokėjai daug repetuoja, derina paskutinius žingsnelius. Jau daug metų „Lėtūne“, kuriam vadovauja Nijolė Jasėnaitė-Pupienė, šoka Rimas Dirvonis. „Jis mano šokėjas net nuo Urbana laikų – nuo 1957 metų, kai šoko studentų tautinių šokių grupėje „Vai-vorykštėje“, – sakė „Lėtūno“ vadovė. Nuotraukoje Rimas Dirvonis ir Nijolė Pupienė.

Bilietus į XIII Lietuvių tautinių šokių šventę ir kitus šventės renginius galite įsigyti šokių šventės tinklalapyje: <http://www.sokiusvente.com>

„Žaliasis mirażas“ LR generaliniame konsulate Niujorke

Lietuvos Respublikos generalinis konsulas Niujorke maloniai kviečia į Aurelijos Čepulinskaitės-Jara fotografijos parodos „Žaliasis mirażas“ atidarymą 2008 m. birželio 10 dieną, antradienį, 6–8 val. v. Lietuvos Res-

publikos generaliniame konsulate Niujorke, 420 Fifth Ave (37 gatvės kampas) 3 aukšte.

Aurelija Čepulinskaitė-Jara parodoje „Žaliasis mirażas“ pristato fotografines gamtos akimirkas iš Vilniaus Europos parko, žyminio geografinio Europos centro.

A. Čepulinskaitė gimė Trakuose, šiuo metu gyvena Niujorke. Kauno technologijos universitete įgijo aplinkos apsaugos inžinieriaus specialybę, fotografiją studijavo Kauno Vytauto Didžiojo universitete. 1996-2006 metais dirbo fotokorespondente „Lietuvos ryto“ laikraštyje ir fotoredaktore žurnale „Fortuna privata“. Aurelija yra šiuolaikinio meno galerijos „Something Unexpected“, Nyack, NY direktorė.

A. Čepulinskaitė yra surengusi 16 personalinių parodų, yra gavusi nemažai apdovanojimų už fotografijos darbus Lietuvoje ir užsienyje.

Telefonas pasiteiravimui: 212-354-7840, ext. 18

LR generalinio konsulato Niujorke info

A. Čepulinskaitės nuotr.

„Draugo“ knygynėlyje

„Lithuanian Heritage“

Mūsų knygynėlyje žurnalo „Lithuanian Heritage“ gegužės-birželio mėn. numeris. Pirmas viršelio puslapis, kaip ir dera vasaros numeriui, pasipuošęs gražia burlaivio nuotrauka. Tad pavartykime žurnalo puslapius.

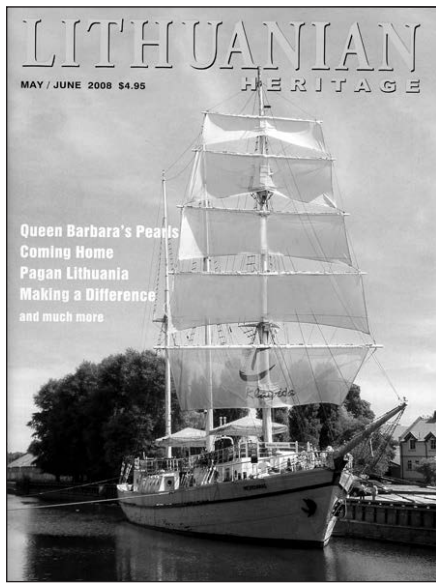
Lietuviai yra dainuojanti tauta, gal todėl ir jų kelias į laisvės atgavimą buvo ramus, išlaikytas. Apie „dainuojančios revoliucijos“ dvidešimtmetį skaitykite 14–19 puslapiuose, o 20–21 puslapiuose galėsite pamatyti vaizdus iš Sąjūdžio gimimo.

K. Paul Žygas savo rašinyje „Karalienės Barboros perlai“ pasakoja apie garsiuosius Barboros (ir ne tik) perlus.

Elynne Hering straipsnyje „Sugrįžimas namo“ pasakoja apsilankymo Lietuvoje išpūdžius, apie susitikimo džiaugsmą gimtojoje žemėje, apie savo šeimą, kuriai likimas lėmė gyventi toli nuo gimtosios Lietuvos.

Gloria Kivytaitė O'Brien straipsnyje „Stabmeldystės Lietuva“ rašo apie senąją Lietuvą, kokia ji buvo prieš didįjį Kryžiaus žygį ir apie tai, kaip pagonybės apeigų laikomasi dabartinėje Lietuvoje.

Žurnalo redakcija savo puslapiuose pristato Labdaros ir paramos fondą „Rugutė“, kurį Lietuvoje įkūrė Dainoras ir Edita Abrukauskai, nuo sunkios ligos mirus jų dukrai. Fondas padeda sunkiai sergantiems vaikams. Daugiau apie šio fondo veiklą galite sužinoti jų tinklalapyje: www.rgute.lt Apie lietuvių tautinių šokių

šventės pasakoja Genovaitė Breichmanienė.

Aš asmeniškai žurnalą pradėdau skaityti nuo Jennifer Virškus straipsnių. Ši jau ne pirmus metus Lietuvoje gyvenanti žurnalistė savo taikliu žvilgsniu pastebi ir plunksna surašo tokius dalykus, kurie, gyvenantiems Lietuvoje lietuviams gal net „nekrinta į akį“. Šį kartą ji rašo apie savo nenumatytą apsilankymą vienoje Lietuvos ligoninių.

Žurnalo kaina – 4.95 dol. Jį galima įsigyti paštu, pridėdant 9,25 proc. mokestį, užsisakant IL valstijoje. Persiuntimo kaina – 3 dol. Persiunčiant daugiau leidinių – už kiekvieną papildomą žurnalą – 2.5 dol. mokestis.

Paruošė L. A.

„Draugo“ knygynėlio adresas: 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629
Tel. pasiteiravimui: 773-585-9500

Dr. E. Deckys, gyvenantis Indian Head Park, IL, kartu su metinės „Draugo“ prenumeratos mokesčiu atsiuntė mums 100 dol. auką. Esame labai dėkingi už Jūsų dosnumą.

Algis A. Dzekciorius, gyvenantis Niverville, NY, pratęsė „Draugo“ prenumeratą dar metams ir kartu atsiuntė 60 dol. auką. Nuoširdžiai Jums dėkojame.